

In dit nummer:

De nieuwe Beeldenstorm.....2

Een man om nooit te vergeten.....4

Open brief Nederlandse Papoeajongeren aan Minister Blok.....6

Iedere twee meter kostte een leven.....10

Oorlog in onderzoek, 75 jaar NIOD.....13

Niet weggoien!.....14

Kampnummers (1).....15

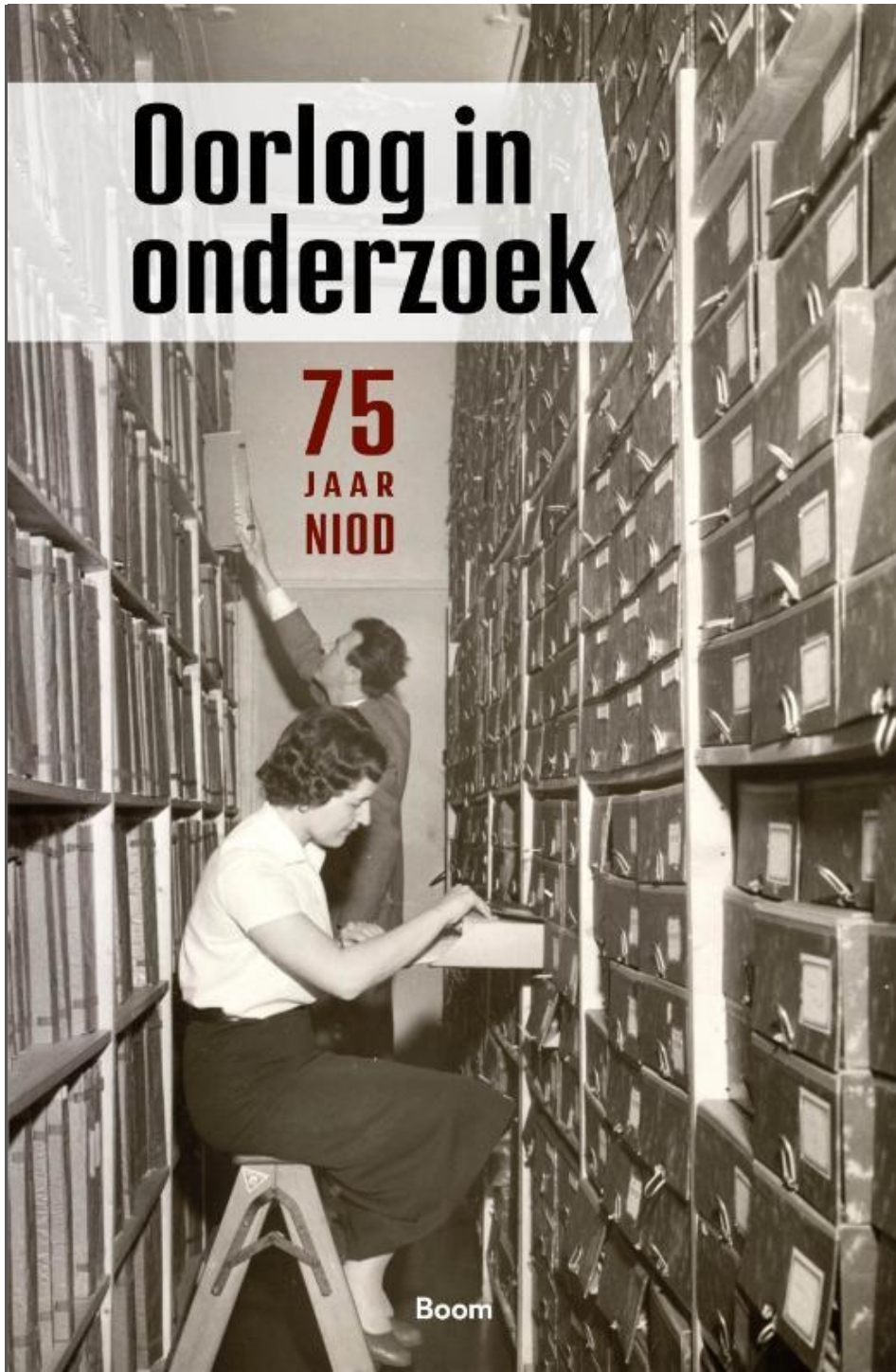
Sophiahof – Van Indië tot nu.....17

JES Nieuws.....21

De Verstekeling.....25

Column.....28

Links4u.....29

Het NIOD bestaat 75 jaar. Driekwart eeuw onderzoek naar de 2^e Wereldoorlog samengevat in een bijzonder boek. Uitgebreide boekbespreking op pagina 13

Van de redactie

Langzaam, heel langzaam begint de wereld weer een beetje op gang te komen. Vanaf volgende maand zal de redactie weer items over tentoonstellingen, exposities en andere evenementen in de Indische Agenda plaatsen. In dit nummer aandacht voor de nieuwe Beeldenstorm die is losgebarsten en waarvan de redelijkheid ver te zoeken is. Verder artikelen over de papoeagemeenschap, bijzondere boekbesprekingen, en natuurlijk het 75 jarig bestaan van het NIOD. Extra aandacht aan een autobiografisch roman van Eddy Korwa, die destijds vluchtte uit Papoea Nieuw Guinea. Geïnteresseerden kunne tegen een korting intekenen op dit boek, dat begin augustus zal verschijnen. Verder is ook de pagina Links4u helemaal up-to-date gebracht. Rest ons nog u weer heel veel leesplezier toe te wensen. En blijft u gezond.

De nieuwe Beeldenstorm

Onze standbeelden zijn het probleem niet, constateert Bas Kromhout. Zolang je ze maar presenteert voor wat ze zijn: historische monumenten, net als de 'Muur van Mussert'. Bas Kromhout is historicus en redacteur van het Historisch Nieuwsblad.

In het kielzog van de antiracisme-protesten die naar aanleiding van de moord op de Amerikaan George Floyd in de hele westerse wereld plaatsvinden, is een beeldenstorm opgestoken die historische slavenhandelaren en koloniale heersers van hun sokkels rukt.

Dit is niet alleen een kwestie van collectieve woede die een symbolisch mikpunt heeft gevonden.

De huidige beeldenstorm is begonnen in de Britse universiteitsstad Bristol. De vorige wereld-

Heeft u zelf een item, waarvan u denkt dat dit onze lezers zal interesseren? NICC Magazine stelt haar redactionele inhoud met alle plezier voor u open.

Graag willen wij u ook wijzen op de mogelijkheid **NICC Magazine als advertentie medium** te gebruiken. Hierbij een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om **uw bedrijf of product onder de aandacht** van nu bijna 10.000 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw **waardering** als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is

uw betrokkenheid bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u een **VRIJWILLIGE DONATIE**. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine. Onze volledige bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U) **NL39 RABO 0129 216 836** t.n.v. **N.I.C.C.** Den Haag NL.

Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. Mede dankzij uw donaties en advertenties kan NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Door: Bas Kromhout

Standbeelden zijn van dit archief een belangrijke drager. Hun zichtbaarheid in de openbare ruimte houdt racisme in stand. Daarom moeten zij verdwijnen.

Canon van Nederland

Tot zover de theorie. Maar klopt deze wel? Dragen standbeelden als die van Jan Pieterszoon Coen in Hoorn – verreweg het meest omstreden monument in Nederland – inderdaad racisme uit? En pikken witte voorbijgangers dat signaal op, zodat hun overgeërfd superioriteitsgevoelens ten opzichte van anders gekleurde mensen in stand worden gehouden?

Het is niet eenvoudig een voorstelling te maken van hoe dat in zijn werk zou gaan. Veel mensen weten waarschijnlijk niet

Het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen in Hoorn (foto: Koen van Weel/ANP)

eens wie Coen was, of wat hij heeft gedaan. Uit een enquête die Historisch Nieuwsblad om de paar jaar laat uitvoeren, blijkt dat de gemiddelde Nederlander weinig weet van geschiedenis. De laatste keer, in 2018, scoorde een representatieve poll een 5,2 op een toets met meerkeuzevragen over de Canon van Nederland.

Beeldenstormers gaan ervan uit dat Jan Pieterszoon Coen als een held wordt vereerd, omdat hij letterlijk op een voetstuk staat, terwijl hij als VOC-functionaris vrijwel de gehele bevolking van de Banda-eilanden uitroeide. Dat levert een sterk moreel argument op om het standbeeld te verwijderen.

Het is immers schandalig om een massamoordenaar te eren.

Statuomanie

Nu staat buiten kijf dat het beeld van Coen ooit bedoeld is geweest als eerbetoon. De onthulling vond plaats in 1893. In de negentiende eeuw heerste in Europa een ware statuomanie: voor de ene na de andere 'vaderlandse held' werd op

een standbeeld opgericht. Het was de tijd van hypernationalisme en imperialisme.

Trots op het verleden moest de natie verbinden en zelfbewust maken. Dat menige 'held' onvoorstelbaar veel leed had berokkend aan mensen die niet tot de eigen natie werden gerekend, deed er toen nauwelijks toe.

Maar dat was toen. Inmiddels valt standbeelden uit de negentiende eeuw nog maar weinig verering ten deel. Het zijn relictten geworden van een ver en vreemd verleden. Desondanks zijn veel burgers eraan gehecht. Niet omdat zij de afgebeelde personen als helden vereren, maar omdat de beelden hen een esthetisch genoeg geven en deel uitmaken van hun vertrouwde, historisch gevormde leefomgeving.

Dit is geen pleidooi om standbeelden koste wat kost te laten staan. Maar laten we hun aandeel in het voortbestaan van racisme niet overdrijven. Zij zijn niet het probleem. Laten we de kwestie minder theoretisch, maar vooral pragmatisch benaderen en meer

luisteren naar de 'gebruikers'. In het geval van Coen zijn dat de inwoners van Hoorn, die dagelijks met zijn aanwezigheid (moeten) leven.

Wanneer er omwonenden zijn die psychische druk ervaren omdat het standbeeld hen kwetst, dan moet de overheid daar rekening mee houden. Evengoed moet zij acht slaan op mensen die juist emotionele binding met het beeld hebben – als icoon van hun woonplaats of als decor van hun jeugd. Voor dit dilemma is geen rationele oplossing; het is een kwestie van goed luisteren, begrip hebben en samen zoeken.

In dit proces komt nog een belang om de hoek kijken, namelijk de algemene erfgoedzorg.

Standbeelden zoals die van Coen zijn historische monumenten. Zij horen niet alleen bij het geheugen van een stad, maar vertellen ook over een voorbijgane tijd waarin het vereren van 'vaderlandse helden' normaal was. Dat verhaal is het doorvertellen waard, omdat het leert langs welke kronkelwegen onze samenleving tot stand is gekomen.

Natuurlijk gaat ook dat verhaal aan de meeste burgers voorbij, zolang ze er niet op worden gewezen. Daarvoor is educatie nodig, liefst op locatie. Op hetzelfde moment dat er een sterke roep klinkt om koloniaal erfgoed te verwijderen, is het denken over 'fout' erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog aan het veranderen. In plaats van nazi-monumenten af te breken of te laten vergaan, worden ze steeds vaker geconserveerd. In Duitsland zijn de afgelopen vijftien jaar onder meer het SS-kasteel Wewelsburg en de Langemarck-halle voor publiek geopend, na te zijn aangevuld met exposities over de historische achtergronden. Soortgelijke plannen bestaan ook in Nederland voor de ['Muur van Mussert' bij Lunteren](#), die in 2018 tot rijksmonument is verklaard.

Zuid-Afrika

Dit zou ook voor koloniaal erfgoed een oplossing kunnen zijn. Op Coens sokkel is in 2012 een tekst aangebracht die zijn misdaden benoemt. Mochten de Hoornaren dat niet genoeg vinden, dan kunnen zij een groter informatie-paneel of een bezoekerscentrum overwegen. Of ze steken hun licht op in Zuid-Afrika, waar de overheid bepaalde monumenten van het Afrikanernationalisme heeft laten staan en

aangevuld met monumenten die zwarte perspectieven tonen.

Zo zou Jan Pieterszoon Coen gezelschap kunnen krijgen van z'n tegenstrever, prins Jayawikarta. Dan hoeft het standbeeld niet te verdwijnen, maar krijgt het een zinvolle educatieve functie. (*Java Post*). *Dit artikel verscheen eerder in het NRC.*

Epiloog

De standbeelden en gedenktekens, naamduidingen van openbare ruimten zoals straten en pleinen maken onlosmakelijk deel uit van onze geschiedenis. Die te gaan 'verstoppert' vanwege een handjevol veelal verkeerd of onvolledig, maar in ieder geval eenzijdig geïnformeerde actievoerders is volkomen misplaatst. En heel vaak zijn het niet eens de zwarten die dat het grootste probleem vinden, maar juist al die 'witte meelopers' die roomser willen zijn dan de Paus. Het is hetzelfde als met 'bekeerlingen' die zijn het fanatiekst.

Op veel plekken in de wereld worden momenteel door de lokale bestuurders standbeelden en dergelijke weggehaald. Zelfs een lokaal kunstcentrum gaat de naam 'Witte de With' afschaffen; waarschijnlijk niet vanwege overtuiging, maar uit angst dat anders

de ramen ingegooid worden. Zolang we deze houding aanhouden, geven we toe aan de blinde, misplaatste zienswijze van de actievoerders, in plaats van hen ook 'onze kant van het verhaal' (zoals in dit artikel verwoord is) ter over-weging mee te geven. Wij moeten ons erfgoed niet wegmoffelen alleen vanwege 'de lieve vrede'. Dat is verraad aan onze eigen geschiedenis. Goed of fout, het is wel onze geschiedenis, door welke we geworden tot zijn wie wij nu zijn.

Ieder volk zit in een voortdurende ontwikkelingsfase en ook fouten horen daarbij. En die los je niet op door ze te verdonkeremanen. Het verleden proberen uit te wissen is toekomstige generaties de mogelijkheid ontnemen om te achterhalen hoe we als volk geworden zijn tot wat we dan zijn. Bovendien geldt dan hier de zegswijze: 'Een volk zonder verleden is een volk zonder toekomst'. Verder is het zo dat wie zijn verleden verloochent, vaak gedoemd is deze opnieuw te beleven.

Standbeelden en dergelijke zijn weliswaar destijds opgericht als vereringstekens, maar inmiddels slechts historische momentopnamen. Stille getuigen van ons verleden, die we met respect moeten behandelen. *Redactie.*

Een man om nooit te vergeten

Door: Han Dehne

Het zal ongeveer 1953 zijn dat wij thuis een televisie kregen. Ik vond dat toen een soort wereldwonder. Tante Hannie met haar handjes en Dappere Dodo vond ik geweldig. Maar opeens was daar medio 1957 het fenomeen Indra Kamadjojo met zijn prachtige verhalen. De story's van Kantjil het hertje werden op zo'n beeldende wijze verteld door hem dat ik het kon zien. Ik voelde mij gewoon een

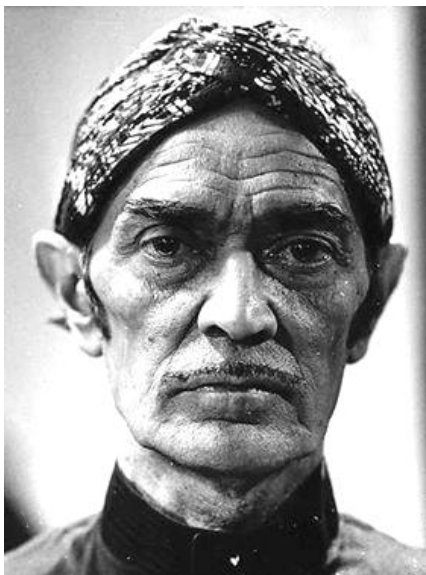

Indra Kamadjojo, zoals veel ouderen onder ons hem kennen.

onderdeel van zijn verhalen. Wow, als ik nu mijn ogen dicht doe kan ik gewoon weer verder luisteren en kijken naar deze magische man. Maar wie was hij nou werkelijk....

Indra Kamadjojo is een zoon van een Nederlandse vader en een Indische moeder. Hij studeerde aan de Handelshogeschool in Rotterdam en Indisch recht aan de

Universiteit van Leiden, maar raakte door Igor Schwezzoff dermate geboeid door klassiek ballet en Indische dans dat hij hier zijn beroep van wilde maken. Hij maakte tournees door de hele wereld, gaf daarnaast les en trad hij af en toe op als acteur en voordrachtskunstenaar (voornamelijk met Oosterse legenden), onder andere in het Tropenmuseum. Voor de televisie bracht hij de verhalen over "Kantjil het hertje", "Mowgli", "Torias de Tovenaar" en werkte hij mee aan de hieronder genoemde dramaproducties. Indra Kamadjojo, die in 1982 een punt achter zijn loopbaan zette, werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Hij werd geboren als Jan Leonard Broekveldt.

Zijn Nederlandse vader was bestuursambtenaar; zijn moeder is van Indische origine en stamt uit een voorname Javaanse regentenfamilie. Broekveldt jr. studeert eind jaren '20 Indisch recht in Rotterdam en Leiden. Door de Russische danser Igor Schwezzoff raakt hij gefascineerd voor klassiek ballet en Javaanse dans. Hij breekt zijn studie in de rechten af en besluit zich geheel op de danskunst te concentreren. Zijn leermeester, de Javaanse prins Raden Mas Waloejo, stelt hem voor om de naam Indra Kamadjojo aan te nemen.

Samen met zijn echtgenote Jeantine Dekker trad hij op in variétévoorstellingen. Tijdens de bezetting van Nederland verblijft hij enige tijd in België. Na de bevrijding treedt Kamadjojo op in de Bouwmeesterrevue De lichten zijn weer aan. Vervolgens maakt hij met zijn eigen gezelschap grote danstournees.

Aanvankelijk in Europa (België, Engeland, Frankrijk, Denemarken, Noorwegen en Zweden), later ook in de Verenigde Staten.

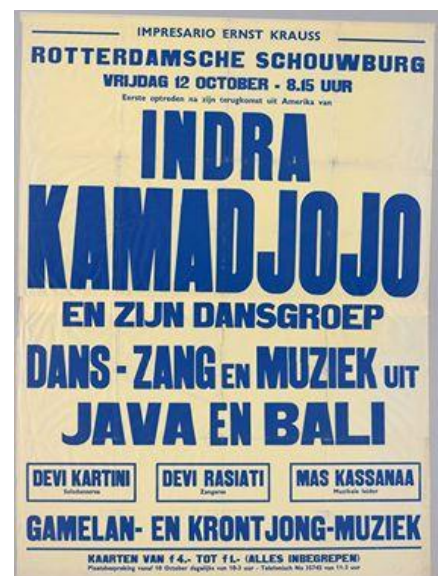
Hij bekleedde voorts tal van danspedagogische functies. Vanaf 1947 treedt Kamadjojo met enige regelmaat op in het Tropenmuseum in Amsterdam. Na een ziekte, waardoor zijn solocarrière als danser gevaar loopt, legt hij zich mee toe op voordracht met simpele dansbewegingen. Voor de Nederlandse Opera ontwerpt Kamadjojo 'Les pecheurs des perles' (De Parelvisser) en Turandot. Voor het Nationaal Ballet ontwerpt hij het dansspel Krishna en Radha. Kamadjojo is als docent verbonden aan de Nel Roos Akademie, het Brabants Conservatorium en de Scapino Dansakademie. Hij beëindigt zijn loopbaan in 1982.

Zijn debuut voor de Nederlandse televisie maakt Kamadjojo op 6 november 1951 voor de VARA. In Oost en West danst hij, terwijl Georgette Hagedoorn daarbij zingt. Enkele jaren later benadert Impresario Frans Murilloff Kamadjojo voor de opzet van een kinderuitzending voor de NCRV. Kamadjojo doet de suggestie om de verhalen van het slimme hertje Kantjil op het beeldscherm te brengen.

Vanuit zijn jeugd herinnert hij zich nog de aandoenlijke verhalen van de tuinman. De eerste aflevering is op 17 april 1957. In totaal komen er 24 afleveringen waarbij Kamadjojo vertelt en Wim Burger de tekeningen (penseel en Oost-Indische inkt) maakt. De studio-

opnamen vinden plaats in Studio Irene in Bussum; de repetities zijn bij Kamadjojo thuis. Kleine kinderen kijken ademloos naar de 'vreemde' man in zijn Javaans kostuum. Vooral zijn sierlijke handbewegingen blijven in de herinneringen voortbestaan. De laatste aflevering van Kantjil het dwerg Hertje was op 2 juli 1958.

Kamadjojo werkt aan diverse programma's waarin de Indische achtergrond herkenbaar is. Zo is hij tijdens de Kerstdagen van 1957 te zien en vertelt bij de NCRV over deze periode op Java en twee Indonesische meisjes zingen de Maleise versie van Stille nacht, heilige nacht.

In het seizoen 1958/59 komt de NCRV met een vervolg: Mowgli. Dit verhaal gaat over een kleine jongen die in India samen met een echte wolvenhorde leeft. In november 1961 maakt hij De poolster, een programma door Kamadjojo in woord, gebaar en dans verteld.

In september 1962 werkt hij mee aan Het verhaal van Boeddha en Het verhaal van Raden Pandji. In deze laatste voorstelling speelt acteur Kamadjojo met behulp van wajangpoppen het verhaal van de Indonesische Prins Pandji, die door zijn vader de vorst weggezonden wordt omdat hij niet

met zijn geliefde mag trouwen. In 1972 is Kamadjojo wederom in een kinderserie te zien. In Torias de tovenaars speelt hij, bijgestaan door twee poppen, de rol van de tovenaars.

Als adviseur en acteur is hij in 1974 betrokken bij de befaamde tv-serie De stille kracht. In dit driedelig drama over Nederlands Indië, naar de roman van Louis

Couperus, speelt Kamadjojo de regent van Ngadjiwa. In 1975 speelt hij de rol van een inlandse arts in de aflevering Vergif in de serie Uit de wereld van Roald Dahl.

In het seizoen 1979/80 verschijnt Kamadjojo een aantal malen in de Late late Lien show (VARA). In dit nostalgische amusementsprogramma voor en door Indische Nederlanders met

liedjes en sketches gepresenteerd door Tante Lien (Wieteke van Dort) en Toeti (Elly Ruimschotel) voelt Kamadjojo zich zeer op zijn gemak.

De laatste maal dat Kamadjojo voor de camera staat is in 1982, wanneer hij meedoet in een aflevering van de detectiveserie Simon Winner voor kinderen. Een man om nooit te vergeten.

Torenstraat 48a
2513BS Den Haag
070-3642806

(advertentie)

Oproep Nederlandse Papoeajongeren aan minister Blok

Papoeajongeren in Nederland vinden de houding van Nederland laf

#PapuanLivesMatter gaat viraal in Indonesië. Ook in Nederland nemen veel Papoea jongeren deel aan de Black-LivesMatter demonstraties. Ze staan er om twee redenen: om te protesteren tegen het institutioneel racisme in Nederland, maar ook om erkenning van de rol die Nederland speelde in de koloniale geschiedenis van de Papoea's.

Die rol is niet fraai: Nederland heeft in 1969 weggekeken bij de overdracht van voormalig Nederlands Nieuw-Guinea aan Indonesië. En als gevolg van deze historische fout worden de Papoea's in Indonesië uitgesloten en gediscrimineerd. Minister Blok moet zich - juist nu - uitspreken tegen structureel racisme van Papoea's in Indonesië.

Oproep aan minister Blok

Papoea jongeren in Nederland, vertegenwoordigd in de [Young Papua Collective](#) (YPC), vinden de houding van Nederland laf. Ze willen dat de Nederlandse regering de zwarte bladzijde in de koloniale geschiedenis van haar voormalige staatsonderdanen eindelijk erkent en zich bij zijn Indonesische collega uitsprekt tegen het structureel racisme in West Papua. Samen met de Samenwerkende organisaties voor West Papua ([SOWP](#)) hebben ze een oproep gedaan aan minister Blok zich uit te spreken tegen racisme en buitensporig politiegeweld tegen Papoea's.

Papoea's zijn Melanesisch: ze zijn zwart en donkerder dan Aziatische bevolkingsgroepen in Indonesië.

De gewelddadige moord op George Floyd heeft ook in West Papua een gevoelige snaar geraakt: die van structureel racisme door de politie en het leger.

George Floyd ook in West Papua

Alleen dit jaar al zijn er tientallen Papoea's vermoord door gewelddadig optreden van de Indonesische politie en het leger, terwijl daar geen reden voor was.

Enkele recente voorbeelden: twee ICT-studenten, Ronny Wandu (21) en Eden Bebari (19) werden tijdens het vissen ten onrechte aangezien voor gezochte vrijheidsstrijders: Indonesische soldaten schoten hen op 14 april jl. dood. De week ervoor schoot het leger

Vrijwel geen dag zonder protesten of onlusten die door politie en militairen altijd bloedig worden neergeslagen

ook 5 Papoea jongeren dood, ook zij werden ten onrechte aangezien voor criminelen. Of de arrestatie van Papoea student Obby Koyoga tijdens een studen-tenprotest op 15 juli 2016 in Yogyakarta. De Indonesische politie sleepte hem bij zijn neusgaten over de grond, sloeg hem voortdurend en traptte hem op zijn hoofd en rug. Hij overleefde de mishandeling, maar kreeg 4 maanden gevangenisstraf voor verzet tijdens arrestatie (!).

Nederlandse Papoea jongeren solidair

Tijdens de anti-racisme demonstraties in Den Haag, Eindhoven en Utrecht toonden Nederlandse Papoea's zich solidair met de #PapuanLivesMatter beweging in Papua. Samuel van Voorn van YPC in Utrecht: "Wij zijn solidair met de BLM-beweging. Het doet ons ook pijn. Tegelijkertijd doet het ons ook denken aan de situatie in West Papua. Daar worden de Papoea's ook racistisch behandeld en politiegeweld is dagelijkse realiteit. Wij vragen daarom om solidariteit en aandacht: Papuan Lives Matter!"

In Utrecht riep Nancy Jouwe, zelf Papoea, cultuurhistoricus én

spreker tijdens de demonstratie ook op tot solidariteit met de #PapuanLivesMatter beweging: de oproep werd massaal beantwoord.

Institutioneel racisme in Indonesië

Sinds een racistische aanval van Indonesische nationalistten op Papoea studenten op een campus in Surabaya op 17 augustus 2019, hebben Papoea's massaal gedemonstreerd tegen racisme. De protestleiders van de vreedzame demonstraties zijn opgepakt en gevangengezet.

De daders van racistische misdrijven blijven echter onbestraft. In de Indonesische gevangenissen verblijven momenteel minstens 57 politieke Papoea gevangenen. Tegen de sedert augustus 2019 vastgehouden Papoea protestleiders worden nu gevangenisstraffen geëist van 5 tot 17 jaar. YPC en SOWP blijven zich onverminderd inzetten tegen racisme, onderdrukking en mensenrechtenschendingen in West Papua.

In 1962 heeft Nederland afstand gedaan van deze kolonie. Het bestuur over West Papua is na een

korte overdrachtsperiode onder de vlag van de Verenigde Naties, in 1963 overgedragen aan Indonesië. Na de overdracht van deze kolonie aan Indonesië zijn circa 500.000 Papoea's gedood wegens het zich uitspreken tegen onderdrukking, vernietiging van hun leefomgeving en culturele identiteit of enkel vanwege hun ras.

[Lees hier de oproep van de Papoea's aan minister Blok](#)

Voor meer informatie:

Samenwerkende Organisaties voor West Papua: Talia Tuni - [06 48 21 22 30](tel:0648212230)

The Young Papua Collective: Julia Jouwe, Samuel van Voorn - [06 50 73 35 67](tel:0650733567)

Samenwerkende Organisaties voor West Papua (SOWP) bestaat uit de volgende organisaties:

[Stichting Duurzame Samenleving Papua](#) (SDSP)

[Stichting Rajori](#)

[Hapin Support Foundation](#) (Hapin)

[Stichting Hati Bersatu](#)

Stichting Zelfbeschikking Molukkers en Papoea's

[Werkgroep Papoea Solidariteit](#)

Iedere twee meter kostte een leven

Door: Dick Schaap

"De vierdaagse zeereis van Tandjong Priok naar Singapore in januari 1943 was een verschrikking", vertelt de nu 97-jarige Birmaspoorweg veteraan Charles Dibbets. Dicht oepengepakt in een afschuwelijk stinkend ruim van een Japans vrachtschip moesten krijgsgevangenen KNIL-militairen pogen mens te blijven. Het viel in het niet bij wat hen te wachten stond bij de aanleg van de Birmaspoorweg in de jungle van Thailand. "Door het ontstaan van allerlei kwalen als gevolg van ernstig vitaminegebrek, hebben we zelfs tevergeefs geprobeerd gras te eten om te kunnen overleven".

Charles Dibbets. Foto: Karin Stroo

In het ruim van het vracht schip konden de krijgsgevangenen zich nauwelijks wenden of keren. "Je kon niet languit liggen, daar was geen ruimte voor", vertelt Charles Dibbets. Een steile houten trap voerde uit het ruim naar de latrine op het dek. Rondom de trap waren voor de krijgsgevangenen naar boven oplopende houten stellingen getimmerd. Een plek op de bovenste stelling vrijwaarde de gelukkige klimmer van braaksel van zijn mogelijk zeezieke onderburen.

De krijgsgevangenen mochten alleen aan dek komen als ze naar de latrine moesten.

De latrine bestond uit een houten constructie, die buitenboord hing. Er stond voortdurend een lange rij gevangenen op de trap en voor de latrine, omdat nogal veel van hen diarree hadden. De verpestende stank in het ruim ontstond ook omdat sommige gevangenen hun behoeften nauwelijks konden bedwingen.

Vechten in de trein

Het verblijf in het voormalige Britse legerkamp Changi na aankomst in Singapore was gelukkig van korte duur. "In Changi sliepen we op de grond. Het eten was er niet best. Nauwelijks iets wat op groente leek. Er waren toen al mensen die afwijkingen kregen als gevolg van het vitaminegebrek. Hypergevoelige vingers en vooral tenen. Een ander euvel noemden we Changi Balls, pijnlijke rode zwelling van de huid van het scrotum", vertelt Dibbets. De daarna volgende bijna vijfdaagse treinreis naar Ban Pong wil hij het liefst uit zijn geheugen schrappen. Opgepropt in goederenwagons braken tussen de krijgsgevangenen onderlinge vechtpartijen uit om een plekje te bemachtigen om te kunnen slapen. "Die reis was opnieuw een verschrikking.

Overdag was het bloedheet en 's nachts behoorlijk koud vanwege het jaargetijde."

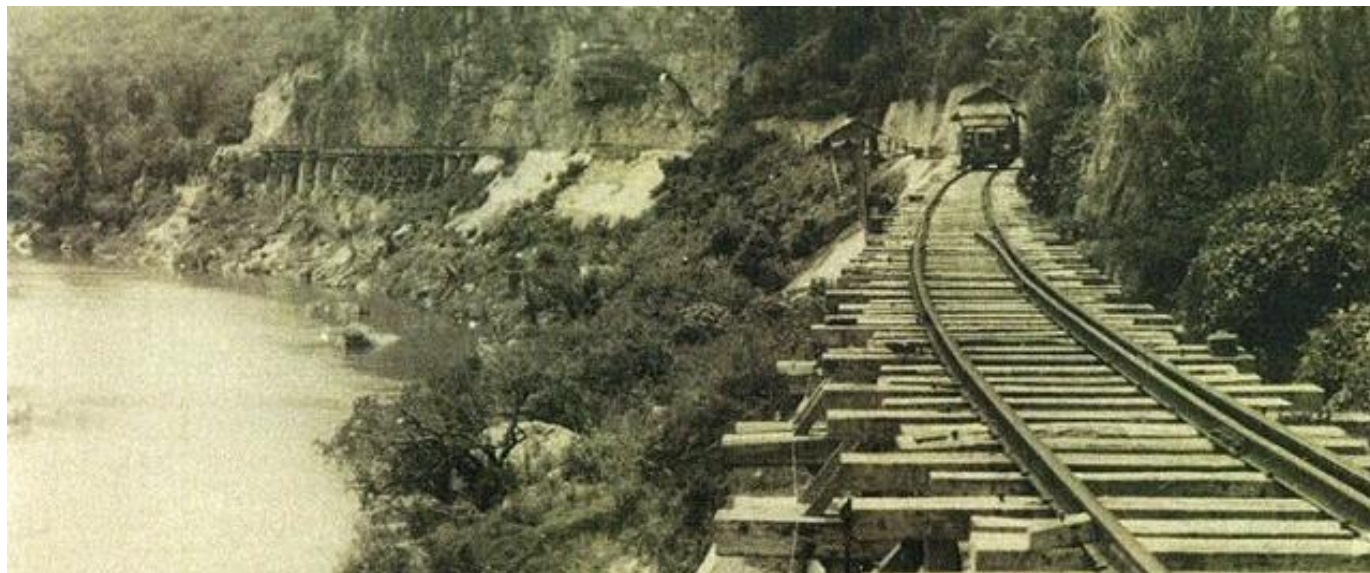
Op 9 februari 1943, na een rit staande in de bak van vrachtauto's, begon voor Dibbets en zijn medegevangenen het werk aan de Birma spoorweg. De strategische reden voor de aanleg van deze 415 kilometer lange spoorlijn was het feit dat het Japanse front over land moest kunnen worden be-

voorraad. De zeeroute via de Golf van Bengalen was daar vanwege de toenemende kracht van de geallieerde strijdkrachten te kwetsbaar voor geworden. "De spoorlijn voerde langs het stadje Kanchanaburi. Van de al in het werkkamp daar verblijvende Britse krijgsgevangenen hoorden we dat ze betrokken waren bij de bouw van een brug over de rivier de Kwai. Direct na zonsopgang moesten we snel wat rijstepap naar binnen werken en meteen afmarcheren naar dat werk. Op plankiers moesten we onder veel gekrijs van Japanse uitvoerders mandjes met zand en grind, afgewisseld met zakken cement, in betonmolens storten. Dit voor ons ongewone werk was uiterst vermoeiend, maar er stond aan het eind van de zware dag geen stevige maaltijd tegenover", vertelt Dibbets.

De spoorbrug over de Kwai is thans een bezienswaardigheid. Dichtbij de brug herinnert een smalle lange barak van bilik, gevlochten bamboe, aan de krijgsgevangenen die hier hebben gewerkt. Er sliepen in deze barak naast elkaar met ongeveer zestig centimeter tussenruimte honderd tot honderdvijftig gevangenen.

De dood langs de lijn

De kampen Nong Pladuk, Kinsayok en Konkuita zeggen Dibbets na zeventig jaar niet veel meer. Chung Kai staat hem nog helder voor de geest. "Ik zat met Donald Sorgdrager, vader van Winnie Sorgdrager, de oud-minister van Justitie, in dat kamp. Hij was sergeant van het KNIL en met 19 jaar de jongste Nederlandse krijgsgevangene in Thailand." Als mr. Sorgdrager, Officier in de Orde van Oranje-Nassau, is hij in

Gedeelte van de door krijgsgevangenen en dwangarbeiders aangelegde Birmaspoorlijn, rond 1945. Foto: NIMH

februari van dit jaar, 90 jaar oud, in Arnhem overleden. In 2007 heeft hij het boek *Kamperen met oom Nippon* gepubliceerd, waarin hij nauwkeurig de kampen beschrijft waarin de krijgsgevangenen tijdens de aanleg van de Birmaspoorweg tussen februari 1943 en juni 1945 hebben geleden en voor hun leven hebben gestreden. Dibbets heeft het allemaal meegemaakt. "Het kwam erop neer dat je met je eigen zak rijst van 25 kilo op je schouders urenlang vele kilometers van het ene kamp naar het volgende kamp moest lopen om de spoorweg te voltooiën. We moesten 's avonds op onze bestemming zelf met schaarse middelen ons eten bereiden. Onderweg stapte je op het laatst zonder ze een blik te gunnen over de doden heen." Dat waren vooral Romoesja's, door Japan voor werk aan de Birma-spoorweg geronselde Indonesische jongeren.

Van de 200.000 Romoesja's heeft slechts tien procent het werk aan de spoorlijn overleefd. Er is berekend dat iedere twee meter van deze dodenlijn een mensenleven heeft gekost. De verstrekte rantsoenen bestonden uit een derde van het absolute minimum bij zware arbeid. De gevolgen daarvan waren totale uitputting

door onder meer hongeroedeem, malaria, cholera, tyfus, beriberi en tropen-zweren. Vooral op het laatste stuk van de spoorlijn werd door de Japanners het tempo sterk opgevoerd.

"Het was regentijd, ons werkkamp ontving nauwelijks meer voeding. Vooral cholera heeft toen veel slachtoffers geëist. We werden van zonsopgang tot zonsondergang opgejaagd door schreeuwende Japanners die ons sloegen met stokken en knuppels. Sommigen van ons waren zo verzwakt dat ze de klappen niet overleefden", zegt Dibbets. In deze hel was het vooral de legendarisch geworden Britse *lieutenant colonel* Toosey, die zich onvervaard keerde tegen de kwalijke praktijken van de Japanners.

Geallieerde bombardementen

Er bleef de aan de Birmaspoorweg werkende krijgsgevangenen maar weinig bespaard. Argwanend volgden Dibbets en de andere achterblijvers medio 1944 in Non Pladuk het naar Japan overbrengen van een fors aantal lotgenoten.

"Vanwege malaria kwam ik niet in aanmerking voor Japan", vertelt

hij. In de nacht van 5 op 6 september 1944 werden de achterblijvers in Non Pladuk wakker van zwaar motorgeronk van overvliegende geallieerde bommenwerpers. "De meesten van ons bleven rustig in de barak liggen", vertelt Dibbets.

"De volgende nacht kwamen na het terugkerende zware motorgeronk wel veel mensen naar buiten.

Ze zagen dat de bommenwerpers lichtfakkels aan parachutes uitwierpen. Voor de mensen die nog in de barakken waren, was het toen te laat. Onze geallieerde vrienden dachten blijkbaar dat ze boven een Japans legerkamp vlogen. Ze raakten olieopslagtanks, maar ook onze barakken. We telden bijna honderd doden."

Met de val van de atoombom op 6 augustus 1945 op Hiroshima kwam een einde aan het lijden van de krijgsgevangenen. Van de 50.306 Australische, Amerikaanse, Britse en Nederlandse krijgsgevangenen hebben er 12.779, onder wie 3.098 Nederlanders, het werken aan de Birmaspoorweg niet overleefd. De langs de spoorweg begraven doden zijn later herbegraven op erevelden in Chungkai en Kanchanaburi in Thailand en op een ereveld in Thanbyuzayat in Birma.

Andjing Nica

Nauwelijks bijgekomen van het werk aan de Birmaspoorweg werd Dibbets in toenmalig Nederlands-Indië ingedeeld als tankbestuurder bij het in meerderheid uit Molukkers bestaande KNIL Bataljon V, dat door de Indonesische republikeinen de scheldnaam Andjing Nica verwierf. Andjing staat voor onreine hond in het Maleis en Nica voor Nederlands Indische Civiele Administratie.

Voor Dibbets en zijn sobats werd het een erenaam die tot uiting kwam in het in rood uitgevoerde bataljons embleem van een grauwendende hondenkop op een zwarte ondergrond.

Dibbets werd ingedeeld bij het 1^e eskadron vechtwagens (tanks) onder commando van kapitein Nix. "In die periode heb ik de eerste politionele actie meegemaakt", vertelt hij.

"In Semarang, Ambarawa en Cheribon zijn wij daadwerkelijk in gevecht geraakt met de TNI. Daarbij zijn aan onze kant doden gevallen en sobats gewond geraakt. Met onze tanks hadden wij vooral last van boobytraps en omgezaagde bomen als wegversperringen." De tweede politionele actie is hem bespaard gebleven. Na zijn dienstitijd heeft hij gewerkt bij de Motor Transport Dienst als ambtenaar voor het vervoer van de leden van de Commissie van Goede Diensten, voor een vreed-

De jonge soldaat Charles Dibbets

zame oplossing van het Nederlands-Indonesische conflict. Vervolgens heeft hij als commies 1e klas gewerkt bij het Deviezen Instituut in Jakarta. In 1952 is hij naar Nederland vertrokken en heeft hij onder meer bij de PTT aan de Amsterdamse Hobbemakade gewerkt.

Erkenning en waardering

Het was voor Dibbets als oud-KNIL soldaat der 1^e klasse na ruim 60 jaar eind juni 2013 een grote verrassing in Hilversum met vier

andere veteranen uit handen van luitenant-generaal Ton van Ede, Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht, alsnog het Ereteken voor Oorlog en Vrede met de gespen 1946, 1947, 1948 plus het Demobilisatie-insigne KNIL te mogen ontvangen. Gebleken is dat de krijgsgevangenen in Birma in hun diepe ellende er door het verzetten van piketpaaltjes in geslaagd zijn om de aanleg van de spoorlijn te vertragen. Het droeg bij aan het mislukken van de Japanse tegenaanval op de in Birma oprukkende Britse legermacht onder leiding van admiraal Lord Mountbatten; Korporaal Herman van Dijk ontving het Ereteken voor Orde en Vrede met de gespen 1948-1949 en het Demobilisatie-insigne van de marine.

Het Nieuw-Guinea Herinneringskruis was er voor dienstplichtig marinier Hendrikus Meijer, zee-milicien 3e klasse Jaap Wagenaar en machinist 1e klasse Walter Waltmans. In zijn toespraak onderstreepte luitenant-generaal Van Ede dat velen bij terugkeer in Nederland een slechte behandeling ten deel viel. "Herstellend van alle ellende na de Tweede Wereldoorlog was er weinig oog voor wat u had meegemaakt in de periode dat u Nederland overzee diende."

(Java Post). Dit artikel werd eerder gepubliceerd in Checkpoint.

zoekt donateurs

Het **Indisch Platform** behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse regering

Stichting Het **Indisch Platform** - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag

Bankrek. nr. **NL84 INGB 0088 3644 67** t.n.v. Indisch Platform

Uitgebreide boekbespreking Door: Frank van Vree

Oorlog in onderzoek – 75 jaar NIOD, een instituut met toekomst

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het NIOD op 8 mei 2020 verscheen het boek [Oorlog in onderzoek - 75 jaar NIOD](#). In dit boek staan (oud-)medewerkers stil bij de betekenis van het werk van het NIOD.

Oorlog in onderzoek kwam tot stand onder de redactie van NIOD-medewerkers Marjo Bakker, Eveline Buchheim, Jeroen Kemperman, Peter Keppy, Hinke Piersma en Erik Somers. De slotbespreking getiteld Een instituut met toekomst van NIOD-directeur Frank van Vree is hier te lezen. Het NIOD is een nationaal en internationaal expertisecentrum voor oorlog, massaal geweld en genocide

Een instituut met toekomst

Eerst werd je aan een indringend gesprek onderworpen om vast te stellen of je wel een serieuze onderzoeker was. Maar daarna kon je vrijelijk je gang gaan: zelf archiefstukken opzoeken, koffie en asbakje binnen handbereik, een bureau in een van de NIOD-panden, voortdurend onderbroken door medewerkers die een dankbare luisteraar meenden te hebben gevonden.

Zo herinner ik mij mijn eerste bezoeken aan het instituut, bijna veertig jaar geleden, een sfeer die niet ver afstond van *Het Bureau* van Voskuil. Soms zag je, in de verte, Loe de Jong, werkend aan de geruchtmakende drie delen over Nederlands-Indië. Het einde van 'Het Werk' kwam zo langzaam in zicht, en daarmee ook, wat De Jong betreft, het einde van het instituut. Na de voltooiing van de reeks was op-

heffing onvermijdelijk en zelfs wenselijk, zo had hij al begin jaren zeventig met de hem kenmerkende stelligheid verklaard. Het had niet veel gescheeld of dat was ook gebeurd, ware het niet dat de toenmalige minister van Onderwijs, Arie Pais, in 1978 besloot het instituut in stand te houden omdat het voorzag in een duidelijke maatschappelijke behoefte.

Het NIOD anno 2020

In de verte lijkt het NIOD van nu misschien nog een beetje op het NIOD van De Jong, maar in werkelijkheid is er enorm veel veranderd: de samenstelling van de staf en de inbedding in het Nederlandse kennis- en collectielandschap, en in nog grotere mate het onderzoek, dat in alle opzichten is verbreed, terwijl de publieksfunctie van het instituut niet kleiner maar groter is geworden.

Monumentaal gebouw van het NIOD in Amsterdam

Hoe het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies zichzelf vandaag de dag ziet, is terug te vinden in het profiel dat is opgesteld in het

kader van recente evaluaties en strategische plannen. Het NIOD

presenteert zich in deze stukken als 'een nationaal en internationaal expertisecentrum voor interdisciplinair onderzoek naar het verloop en karakter van oorlogen, genocide en andere vormen van massaal geweld', in het bijzonder 'conflicten waar Nederland of, breder, Europa bij betrokken is geweest, waaronder de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust, met inbegrip van hun maatschappelijke uitwerking op langere termijn.'

De archieven en collecties van het NIOD zijn dienstbaar aan zowel onderzoekers als het algemene publiek.

In 2019 hebben we geprobeerd de verschillende onderzoeksprojecten en -programma's van het NIOD in een soort 'mind map' te vatten. Dat kostte aanvankelijk enige moeite, vanwege de diversiteit van de projecten, maar bracht toch enkele duidelijke patronen aan het licht. Dit zijn grotere thema's die zowel de afzonderlijke projecten en programma's als de overkoepelende onderzoeklijnen (Oorlog en Samenleving en Holocaust- en Genocidestudies) doorsnijden. Daarbij gaat het om onderwerpen als migratie en geweld, rechtsherstel en restitutie, daders, oorlog en egodocumenten, nationale en internationale tribunalen, geschiedenis en herinnering, geweld en kolonialisme.

Daarnaast beweegt het onderzoek zich overwegend binnen de periode die zich uitstrekt van de Eerste Wereldoorlog tot nu, met de jaren 1939-1950 als zwaartepunt, en geografisch gezien ook hoofdzakelijk in Europa, Azië en

Afrika, met Nederland en Indonesië als zwaartepunten.

Een breed werkterrein

Het onderzoeksprogramma van het NIOD is dus in alle opzichten breed, maar kent tegelijk een aantal duidelijke verbindende thema's en zwaartepunten, die ook terugkomen in de collecties. Ze zijn deels historisch gevormd en bepalen in belangrijke mate zowel het gezicht als de reputatie van het NIOD, misschien zelfs zijn bestaansrecht. Als het gaat om de maatschappelijke rol van het NIOD en zijn medewerkers dan is deze in de eerste plaats te herleiden tot de functie van expertisecentrum voor de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en de nasleep daarvan.

Het is niet waarschijnlijk dat de belangstelling voor deze periode binnen enkele decennia veel kleiner zal worden. De verhalen over deze gebeurtenissen hebben voor heel veel mensen een belangrijke betekenis, ook in emotionele zin, en worden van generatie op generatie doorgegeven en gebruikt als bouwstenen in processen van identiteitsvorming. Anders gezegd: de overgedragen 'sociale herinneringen' zullen nog lange tijd een vruchtbare bodem vormen voor een levendige belangstelling voor de periode 1939-1950, die daarmee tegelijk kan fungeren als bron van politisering en moralisering.

Het ligt dan ook voor de hand dat het NIOD ook de komende decennia de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en de

dekolonisatie in Nederland, Europa en Azië als vertrekpunt blijft zien en ervoor zorgt dat het – zowel in het onderzoek als in de collecties – voldoende capaciteit en kennis in huis heeft om een rol als onbetwist expertisecentrum te blijven spelen. Dit kan alleen maar als zowel het onderzoek als het collectiebeheer voldoet aan de hoogste standaard, het instituut een dynamisch karakter behoudt en op adequate wijze is ingebed in internationale en nationale netwerken.

Zo niet, dan zal het instituut geleidelijk aan betekenis verliezen en eindigen als een centrum met een hoog antiquarisch gehalte.

Deze vereisten maken duidelijk dat de sluimerende, maar af en toe ook openlijk geventileerde gedachte dat het NIOD zich minder zou moeten richten op de periode 1939-1950, op een valse tegenstelling berust. Zelfs indien het instituut zich voornamelijk op deze historische periode zou richten, zal dat moeten gebeuren vanuit een breed comparatief, interdisciplinair en postkoloniaal perspectief, waarmee zich ook nieuwe thema's en methodes aandienen. Kortom: er is geen toekomst zonder verbreding.

Tegelijk is deze brede oriëntatie, die al in 1997 werd ingezet en een belangrijke impuls kreeg met de oprichting van het Centrum voor Holocaust- en Genocidestudies in 2002, ook om andere redenen geboden. Ten eerste zijn Nederland en

Europa, direct en indirect, sinds 1950 bij veel meer oorlogen en andere vormen van massaal geweld betrokken geweest, van Korea tot de mede door Nederland gevoerde, nog altijd woedende strijd in het Midden-Oosten. Het ligt volstrekt in de lijn van de historische missie van het NIOD om zich daarmee bezig te houden.

Tegelijk is op dit punt nog veel te winnen, om zowel wetenschappelijk als maatschappelijk en zowel nationaal als internationaal voldoende gewicht in de schaal te kunnen leggen, met als doel de wereld van vandaag te begrijpen, en inzicht te krijgen in zowel de processen die hebben geleid tot deze oorlogen, genocides en andere vormen van massaal geweld, als in het verloop en de gevolgen daarvan.

Vergaderzaal in het NIOD-gebouw

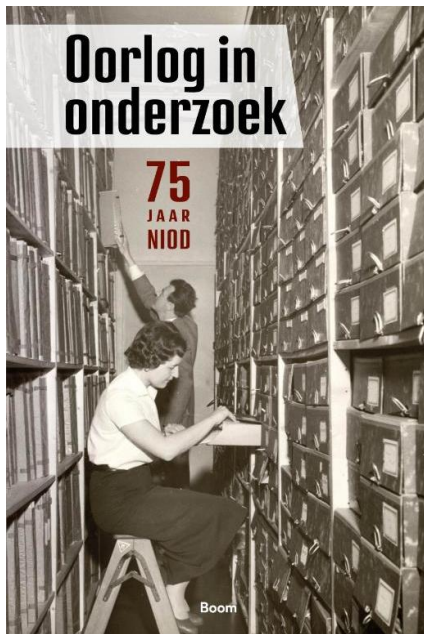
Focus en kaders

Verbreding van het werkterrein van het NIOD en tegelijk een vernieuwende oriëntatie op de periode 1939-1950 roept ook nieuwe vragen op. Het domein 'oorlog, massaal geweld en genocide' is immers dermate breed, dat versplintering en uitwaaiering op de loer liggen, het instituut zijn 'gezicht' dreigt te verliezen en op geen enkel terrein voldoende gewicht in de schaal kan leggen. Dit gevaar is net zo reëel als dat van een eenzijdige oriëntatie op Nederland in de periode 1940-1945, inclusief de nasleep daarvan, al dan niet gevoed vanuit een blijvende maatschappelijke vraag. Wat

nodig is, kortom, is een zeer zorgvuldige bepaling van onderzoeklijnen, collectiebeleid en thematische infrastructures, en prioritering van projecten en een bijpassend personeelsbeleid.

Het concept 'expertisecentrum' kan daarbij als leidraad fungeren. De term impliceert dat het gaat om een centrum, (1) waarin fundamentele kennis op specifieke domeinen is geïnstitutionaliseerd; (2) dat voortdurend gericht is op vernieuwing van de aanwezige kennis en kunde; (3) dat zich actief richt op de buitenwereld, zowel met het oog op kennisverwerving als disseminatie, zowel onder collega-onderzoekers als professionals en andere specifieke publieksgroepen; (4) dat organisatorisch zodanig is ingericht dat het deze verschillende functies kan vervullen. Uit het voorgaande kan worden afgeleid dat een expertisecentrum bij uitstek geschikt is om te fungeren als knooppunt in nationale en internationale netwerken, vooral in relatie met bijvoorbeeld universiteiten, waar specifieke kennisdomeinen vaak drijven op tijdelijke projecten of de 'toevallige' aanwezigheid van bepaalde onderzoekers.

Rest de vraag welke inhoudelijke focus in de toekomst nodig is om die ambitie verder vorm te geven en om te voorkomen dat deze brede agenda – oorlog, massaal geweld en genocide – oplost in projecten en specialisaties. Daarvoor is goeddoordacht beleid nodig, vanuit de wetenschap dat op die vraag geen definitief ant-

'Oorlog in onderzoek', een bijzondere uitgave van het NIOD

woord te geven is en voortdurende bijstelling nodig zal zijn. Niettemin hebben zich inmiddels enkele duidelijke kaders en uitgangspunten afgetekend. Afgezien van een globale afbakening in tijd (twintigste en eenentwintigste eeuw) en naar plaats (Europa en de (post)koloniale wereld, met name Azië en Afrika) volgt het onderzoek vergelijkende en interdisciplinaire benaderingen, met als kern historische en sociaalwetenschappelijke studies, en wordt gebruikgemaakt van een variëteit aan onderzoeksmethoden.

Daarnaast blijven de eerdergenoemde thema's die de projecten doorsnijden bestaan, zoals migratie en geweld, daders, rechtsherstel en restitutie, oorlog en egodocumenten, nationale en internationale tribunalen, geschiedenis en herinnering, geweld en (post)kolonialisme.

Als we de verschillende kaders en uitgangspunten bij elkaar optellen, dan is het geen grote stap ons de contouren voor te stellen van het NIOD als nationaal en internationaal expertisecentrum voor oorlog, massaal geweld en genocide.

We zien de kennisdomeinen die geborgd moeten worden; de diversiteit in achtergrond, methoden en oriëntatie; het belang van een brede, comparatieve benadering; de nauwe verbinding van wetenschappelijke kwaliteit en maatschappelijk engagement; en de nationale en internationale knooppuntfunctie.

Het is zonneklaar dat een instituut als het NIOD een toekomst heeft. Niet alleen omdat de Tweede Wereldoorlog en de koloniale oorlogen geen afgesloten geschiedenissen zijn, maar vooral omdat grondige kennis van latere – en huidige – oorlogen, het massale geweld en genocide onmisbaar is om onze eigen wereld te begrijpen.

[Oorlog in onderzoek is o.a. te koop bij uitgeverij Boom.](#) ISBN 9789024430932. Prijs: € 24,90.

5000 Kamptekeningen uit Nederlands-Indië

In "Het Geheugen Van Nederland" van het Nationaal Archief bevinden zich bijna 5000 tekeningen, gemaakt door gevangenen in de Japanse concentratiekampen in voormalig Nederlands-Indië.

De tekeningen staan op 247 pagina's en bevatten 20 afbeeldingen per pagina.

De LINK naar deze kamptekeningen op de website van Het Nationaal Archief vindt u [HIER](#).

Niet weggooien

Nog altijd duiken bijzondere documenten uit de 2e Wereldoorlog op. Bij een verhuizing, bij de sloop van een woning of bij het opruimen van een zolder. Variërend van een stapeltje brieven tot foto's, films, dagboeken of oorlogsgerelateerde documenten. Gooit u die spullen alstublieft niet weg maar neem [contact](#) op met het NIOD. Mogelijk is het een aanvulling op onze collectie.

Heeft u documenten (dagboeken, foto's, correspondentie etc.) uit de oorlogsjaren en overweegt u deze stukken te schenken aan het NIOD? Maak dan gebruik van [het schenkingsformulier](#) en stuur een bericht naar het NIOD met daarin een korte omschrijving van het materiaal en uw adresgegevens. Het NIOD neemt daarna zo spoedig mogelijk contact met u op.

Schenken aan het NIOD?

Het NIOD beschikt over een grote archiefcollectie, de totale omvang hiervan is meer dan 2.5 strekkende kilometer. In deze collectie

bevinden zich onder andere meer dan 3000 oorlogsdagboeken. Uw schenking wordt toegevoegd aan deze collectie, en wordt zo beschikbaar gemaakt voor wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast wordt het volgens de geldende archiefnormen bewaard, waardoor de levensduur van uw schenking verlengd wordt. Op termijn wordt al het archiefmateriaal gedigitaliseerd.

Over het NIOD-archief

Ons instituut is een professioneel archief. Wij werken louter met hoogopgeleide archivariissen, historici en wat dies meer zij. Onze archiefruimte wordt klimatologisch aangestuurd zodat temperatuur en luchtvochtigheid optimaal voor (oud) papier zijn. De documenten worden in zuurvrije omslagen in zuurvrije dozen bewaard. De documenten worden hier voor altijd bewaard, totdat het document uit elkaar valt. Voor die tijd wordt er een digitale scan van het document gemaakt.

Niet weggooien!

Met de actie **Niet Weggooien!** wil het NIOD samen met vijftien Nederlandse oorlogs- en verzetsmusea en herinneringscentra voorkomen dat voor het nageslacht belangrijk materiaal uit de Tweede Wereldoorlog van particulieren en instanties uit Nederland en uit Nederlands-Indië verloren gaat.

Levering en reparatie van GSM, Tablet, Laptop, Desktop en alle randapparatuur.
Snel, vakkundig en redelijk geprijsd. Klik [hier](#) voor de aanbieding.

Torenstraat 48a
2513BS Den Haag
070-3642806

www.borcaden.nl

(advertentie)

Kampnummers (1)

Door: Boudewijn van Oort

De mensheid is gefascineerd door geschiedenis, vooral ons eigen verleden. Genealogie is nu een boeiende hobby voor zij die meer jaren achter zich dan voor zich hebben en de beschikking hebben over voldoende vrije tijd voor deze vorm van ontspanning, zowel als toegang tot het internet.

Overleving van wereldschokkende gebeurtenissen draagt enorm bij, vooral als het duidelijk blijkt dat die belevenissen nog naschokken leveren, gelijk een aardbeving.

Ik heb zelf als kind de Tweede Wereldoorlog mee gemaakt in het verre oosten en ben mij ervan bewust dat het zogenaamde oorlogseinde van 15 Augustus 1945, in feite vele zaken onafgewerkt naliet, *unfinished business*. De toestanden in Europa, na het eind van de Tweede Wereldoorlog, staan in sterk contrast hiertoe.

De naschokken van de Pacific War gelden nog steeds voor toentertijd betrokken landen zoals China, Korea en Nederland. In Hong Kong spookt het; er is ruzie tussen Japan en Zuid Korea, terwijl Noord- en Zuid- Korea gescheiden blijven. Nederland maakt zich nog druk over haar koloniale verleden. De naschokken gelden ook voor de generatie die de ellende meemaakte en met trauma's opgescheept blijven zitten.

Trauma is een verschijnsel van ons geheugen en heeft dus betekenis op ons als mens zijnde. Wat is de mens geestelijk, afgezien van geheugen? Is dat de ziel, de geest, het bewustzijn? Het geheugen ligt buiten het bereik van observaties en kan niet gecorrigeerd worden. Een trauma kan je niet zo maar kwijtraken: het brein is geen computer waar je zo maar een correctie invoert. Behulpzaam zou zijn verstand van de oorzaak van een trauma: wat geschiedde er in het verleden dat zo aangrijpend was? Hier komt een enorm probleem ter sprake: gebrek aan documentatie, gebrek

aan verstand van historische feiten.

Oorlogsdocumentatie slaand vooral op de burgerbevolking in Nederlands-Indië werd op grootte schaal vernietigt. Het begrip burgerbevolking slaat hier op dat deel van de bevolking van allerlei etnische achtergronden dat voorheen deel maakte van het westersgezinde maar uiterst multiculturele samenleving. Het Bandung adresboek van 1940 geeft daar een goed inzicht in. (zie: einde artikel)

Alhoewel oorlogen bevochten worden door legers, werden in het voormalige Nederlands Indië, drie maal zo veel burgers getroffen door de ramp dan soldaten, ondanks het feit dat de oorlog nauwelijks twee maanden duurde. De eerste aanval op Indië vond plaat op 10 januari 1942 en op 8 Maart was het bekeken. Daarna volgde een gruwelijke tijd van bezetting, economische verwaarlozing en terreur. Het land werd nooit bevrijd, maar verzonk na het zogenaamde einde van de wereldoorlog in een nieuw stadium van chaos.

Het wordt geschat dat meer dan 70.000 overlevende burgers – mannen vrouwen en kinderen – tijdens de Japanse bezetting gevangen werden genomen en vrijwel al hun bezittingen kwijt raakten.

De buitenkampers gelukte het misschien om meer bezittingen te beveiligen, maar daar bleef het erbij.

Hoe veel in de kampen stierven is onbekend. Het aller geringste bewijs dat een persoon toen bestond en die ellende meemaakte was het vermelden van die persoon in een kamp naamlijst, maar de overgebleven naamlijsten noemen maar 32.937 namen van mannen vrouwen en kinderen. Voor 37.000 overlevenden bestaat geen enkel bewijs dat zij voor September 1945 deel maakten van een samenleving. Alleen

maar hun geheugens kwamen uit het kamp.

Bevrijde kampbewoners bezaten na de oorlog herinneringen, vrijwel uitsluitend akelig en bijna niets anders. Alle andere indicaties van een vooroorlogs bestaan zoals paspoorten, de familiebijbel, hun foto's, geboorte- en huwelijksbewijzen waren weg. Voor velen was het alsof zij uit een verwarde, verwarrende nachtmerrie tevoorschijn kwamen; moeilijk om er daarna nog over te spreken. Een nachtmerrie is uiteindelijk een verzinsel. Waren de kampjaren niet eender?

Wat er is overgebleven aan bewijs van bestaan zijn de kamp naamlijsten, met veel moeite bijeengebracht door Henk Beekhuis en dankzij hem nu beschikbaar via het internet.¹⁾

De lijsten met kampnummers zou voor diegene die in de kampen zaten een kleine indicatie zijn dat zij inderdaad bestonden, dat zij inderdaad in dit of dat kamp gevangen zaten. Maar voor velen kampen is zelfs dat bewijs van leven verdwenen dankzij de rotzooi die ontstond na de Japanse overgave. Er zijn dus velen geweest die de oorlog overleefden, met alleen maar hun herinneringen.

Met die gebrekkige naamlijsten van overgebleven kampbewoners hou ik me nu bezig. Wat het doel van die lijsten was, laat ik terzijde. Die 32.937 namen komen uit twee verschillende lijsten: die voor 16.631 mannen en jongens (zeven uit een totaal van zestien kampen), en voor 16.306 vrouwen en kinderen (vijf uit een totaal van achttien kampen). Jongens van boven de tien jaar waren, in de ogen van het Japanse leger mannen en hoorden niet in een vrouwen en kinderen kamp. De jongens die bij hun vaders terecht

¹⁾

<https://www.japanseburgerkampen.nl/>

kwamen boften. Voor negen mannen- en jongenskampen en dertien vrouwen- en kinderkampen zijn alle documentatie, betreffende gevangenen die de oorlog overleefden, spoorloos verdwenen. Het was als of die kampen nooit hadden bestaan.

Maar daar blijft het niet bij. Een nadere studie van die naamlijsten laat blijken, dat in velen gevallen kinderen van geen betekenis waren; hooguit een hoeveelheid monden die gevoed moesten worden. Het Tjideng kamp in Batavia (huidige Jakarta) bijvoorbeeld had 11.000 gevangenen, maar de naam lijst vermeldt maar 4911 namen, in vrijwel alle gevallen uitsluitend de naam van het "hoofd van het gezin". Of het begrip gezin nu bestond uit kinderen of anderen verwanten, werd niet vermeld. Mijn moeder was het hoofd van een gezin van twee, punt uit. Mijn naam, en dus mijn bestaan, is spoorloos verdwenen wat betreft de overblijvende documentatie. In het beruchte Lampersari kamp ontbrak zelfs die aanduiding van gezinsleden. Het overblijvende Rode Kruis naamlijst weergeeft alleen maar het bestaan van kinderen wanneer het onmogelijk werd voor de moeder om iets voor haar kinderen te doen. Zo wordt bijvoorbeeld vermeld dat mevrouw D. de Ryke twee kinderen had die tijdelijk verzorgd werden door een Mevrouw Noorda. Er zijn ettelijke voorbeelden van dit verschijnsel. Mevrouw Biezeveld had twee kinderen, maar van hun bestaan is geen teken. Het Rode Kruis was kennelijk onder de indruk dat Mevrouw Biezeveld in staat was om haar kinderen te verzorgen

Luitenant Nicholas Read-Collins, arriveerde in September 1945 in Java om poolshoogte te nemen van de humanitaire toestanden, en om repatriatie, zover noodzakelijk, op gang te brengen. Op 23 december 1946 beschreef hij tijdens een interview door de International Military Tribunal for

the Far East, wat hij zag in de burger interneringskampen.

Q. *What was your first impression?*

A. *My first impression of these camps was as if a man who has been translated to another planet and of talking to people who had died before. My feeling was that these people were subnormal and their reactions were not what one would have expected from mature people.*

Q. *What was the behaviour of the men?*

A. *The men, on the whole, behaved only slightly abnormally. Physically they showed the signs of prolonged starvation. They were suffering from beri-beri and from malaria and they generally suffered from tropical ulcers. They found it difficult to coordinate their thought and their body movements in some cases ~ were extremely talkative ~ but in general their condition was not as bad as that of the women. This, I think, was due to two causes: first, that military discipline had been effectively exercised by the Allied camp commanders and this had resulted in a higher state of morale than in the women's camps.*

Q. *And what was the behaviour of the women?*

A. *The physical condition of the women was similar to that of the men but their mental state was, in my opinion, more acute. I formed the impression that their entire existence was motivated by a single urgent and violent hunger drive. In conversation I felt that the women in general were not responsive and, perhaps, unaware of the presentation of the normal stimuli with which they were confronted in the camp at that time, and they showed no clear response to any stimulus which*

was not directly related to the satisfaction of the pangs of hunger. I found that every leaf and every flower, every insect, every spider, every rat was critically examined by most women with regard to its calorific potential.

The second abnormality I noticed was the drive to possess and acquire small things. For example, a piece of string, an old cigarette packet, a piece of cellophane paper were possessions in a very real sense.

Q. *In what condition were the children?*

A. *The children showed signs of starvation, of malnutrition, some appeared not to be greatly affected. Others, however, had the appearance of children who had grown up as plants grow up when kept without light. The bodies of many were emaciated and they had the pallor which one associates with repeated attacks of malaria. I was told that the majority of children had had dysentery and that the majority suffered from an intense fear of the Japanese guards to the camp. I think this was due not to any brutality shown by the guards towards the children but due to the beatings which the mothers had received. The children were at first generally silent and were very slow to laugh.*

Deze mensen waren diep verward, aldus Luitenant Nicholas D.J. Read-Collins, die verder ook de voedselvoorziening en hygiënische toestanden in geuren en kleuren beschrijft. ²⁾ Voor diegene, die schriftelijk bewijs hebben dat zij die ellende doorleefd hadden was het mogelijk om met geloofwaardigheid jaren later hierover te praten. "Ja," kan je dan zeggen, "ik zat in die groep, en dat was mijn kampnummer".

²⁾ <http://www.boudewynvanoort.com/2019/08/tokyo-tribunal/>

Maar als zelfs jouw bestaan in dergelijke kampen alleen maar een kwestie van verward geheugen is, misschien een afschuwelijke droom, zonder enig houvast op een bewezen geschiedenis, is het vrijwel onmogelijk om hier ooit afstand van

te nemen. De nachtmerrie blijft je achtervolgen als in een geestelijk doolhof. Duizenden kampkinderen, hun latere echtgenoten en hun kinderen en zelfs kleinkinderen zitten hier vandaag nog mee te tobben, verspreid over de wereld als verdwaalde geesten.

Familieleden weten dat er iets mis is met een zwijgende opa of oma, maar uit wanhoop zwijgen ze zelf mee over de verzwegen en onbekende, hartverscheurende geschiedenis. Alleen de dood brengt verlossing.

Adresboek van Bandoeng 1941

In dit adresboek staan de gegevens alfabetisch op familienaam met daarachter het adres waar hij of zij woonde in 1941

<http://www.boudewynvanoort.com/2016/02/adresboek-van-bandoeng/>

SOPHIAHOF

Museum Sophiahof is weer open

En daar zijn wij, staf, vrijwilligers en de betrokken organisaties ontzettend blij mee. Maar de gezondheid van iedereen blijft op de eerste plaats staan. Daarom hebben we diverse voorzorgsmaatregelen getroffen zodat de bezoekers op een veilige manier (en dus op 1,5 meter afstand) in ons museum kunnen vertoeven. Verder is ook onze balie aangepast en staat er overal voldoende handpompjes en desinfectiemiddel

Bovendien is het nu, zolang deze maatregelen duren, VERPLICHT om uw bezoek van tevoren te

reserveren. We gaan werken met tijdvensters, zodat er niet teveel bezoekers tegelijkertijd binnen kunnen zijn. U kunt uw Reservering kenbaar maken door te bellen met: **070-2005060**.

Dit telefoonnummer wordt beantwoord tussen 11.00 uur en 17.00 uur. Ook kunt u via mail reserveren via deze [LINK](#). Vermeldt uw telefoonnummer en wij bellen u zo snel mogelijk terug.

Gezocht: persoonlijke objecten

Voor onze nieuwe tentoonstelling: **De Depokgemeenschap**, een bijzondere groep binnen de Indische gemeenschap, zijn we op zoek naar objecten met een speciale persoonlijke betekenis. Foto's, brieven, documenten en persoonlijke spulletjes, die mee-

genomen zijn uit Indië / Indonesië en waaraan een **verhaal** verbonden is. In het bijzonder verhalen uit de vooroorlogse periode, de Japanse bezetting en de Bersiap, de koloniale oorlog en de uiteindelijke repatriëring naar Nederland.

Gezien de tijdsdruk gaarne **zo spoedig mogelijk** reageren.

Neemt u contact op met Margaret Leidelmeijer, via Telefoon: 070-2002500.

Belangrijk bericht voor docenten

Binnenkort lanceert het Museum Sophiahof een nieuw programma: **Inclusief Indië**.

Een digitale leeromgeving, waarin scholieren van alles leren over voormalig Nederlands-Indië en de erfenis daarvan vanuit verschillende perspectieven (Nederlands, Indisch, vroeger en nu, enz.). Met thema's zoals **Macht & gezag, vrijheid & gelijkheid, diversiteit & inclusiviteit**. Het programma omvat lesmateriaal, speciaal ontworpen video's en een website.

Het programma is bij uitstek geschikt voor vakken zoals **geschiedenis, burgerschap en maatschappijleer**.

Bent u zelfdocent of kent u iemand die dit wel in de lessen

kan gebruiken? Klik dan op deze [LINK](#) om op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen en de lancering van de website. Nieuwsgierig geworden of meer informatie hierover? Jurriaan Koning beantwoordt graag al uw vragen.

Blijf op de hoogte van
nieuws en activiteiten van de
Indische Ontmoetingsplek:
[Museum Sophiahof](#)

Moluks Historisch Museum zoekt vrijwilligers

Het Moluks Historisch Museum (MHM), onderdeel van Museum Sophiahof, kan niet bestaan zonder de gewaardeerde inzet van vrijwilligers. En altijd blijkt weer dat er meer taken zijn dan vrijwilligers wij hebben een tweetal specifieke vacatures opgesteld en hopen dat er voor u iets tussen zit. Daarnaast zijn wij natuurlijk altijd op zoek naar enkele vrijwilligers die algemeen inzetbaar zijn. Het gaat dan om diensten die variëren van enkele uren per week of vaste dagdelen.

Bibliotheekmedewerk(st)er

TAKEN:

- Ontvangen en rondleiden van bezoekers
- Registreren van nieuw binnengekomen boeken
- Digitale dossiers maken van thematische onderwerpen

De medewerk(st)er BESCHIKT OVER:

- Enige ervaring met informatiedienstverlening
- Goede contactuele eigenschappen

- Goede mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheden
- Affiniteit met de Indische en Molukse gemeenschap
- Affiniteit met literatuur en documentatie
- Kennis van Microsoft Office (Word en Excel)
- Bereidheid om een nieuwe applicatie (Adlib) aan te leren
- Kennis van het Indonesisch is een pré

Bibliotheek Sophiahof BIEDT:

- Vacature van 6 of 12 uren per week
- Vriendelijke en ongedwongen werkomgeving
- Werkplek die Coronaproof is
- Toegang tot alle museale activiteiten
- Reiskostenvergoeding
- Maandelijkse boekpresentaties
- Korting op Indische snacks in het Museumcafé

Reageer op deze functie via info@museum-maluku.nl. met uw CV en motivatie. Ook voor meer inlichtingen.

Applicatiemedewerk(st)er Adlib

Het Moluks Historisch Museum in Museum Sophiahof beheert een database waarin de collecties van het Museum, het Archief en de Bibliotheek zijn opgeslagen. Wij maken daarbij gebruik van Adlib. Voor het onderhoud van deze applicatie zijn wij op zoek naar een medewerk(st)er, die voor ons Adlib wil beheren.

TAKEN:

- Functioneel en technisch beheren van Adlib
- Instrueren en begeleiden van (nieuwe) gebruikers van Adlib
- Dienen als eersteling vraagbaak voor gebruikers
- Verzorgen van data-exportbestanden t.b.v. collectiebeheer
- Zorgdragen voor het uploaden van data naar applicaties van de samenwerkende partijen binnen Museum Sophiahof en onderhoud van de contacten met die partijen

- Uitvoeren van conversies om collectiebestanden te converteren van en naar Adlib

De kandidaat BESCHIKT OVER:

- Ervaring of affiniteit met functioneel applicatiebeheer
- Goede contactuele en pedagogische eigenschappen
- Zelfstandige werkhouding
- Affiniteit met Museaal collectiebeheer

Stichting MHM BIEDT:

- Vacature van 6 tot 12 uren per week
- Een vriendelijke en ongedwongen werkomgeving
- Toegang tot alle museale activiteiten
- Reiskostenvergoeding
- Korting op Indisch snacks in het Museumcafé

Reageer op deze advertentie via: info@museum-maluku.nl. Hierbij ontvangen wij graag uw CV en motivatie. Ook met vragen kunt u via dit e-mailadres reageren. Dit e-mailadres ook gebruiken voor informatie over nog meer vrijwilligersvacatures. Wij nemen zo spoedig mogelijk contact met u op.

Wordt vriend van het Indisch Herinneringscentrum

Het **Indisch Herinneringscentrum** zet zich in om de **geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië** en de gevolgen daarvan door te geven, levend te houden en te onderzoeken wat dit voor huidige generaties betekent.

Dat doen we voor u, maar ook graag samen met u! Als **Vriend** geeft u het Indisch Herinneringscentrum net even dat **extra**

steuntje in de rug. Met een donatie van minimaal € 25. per jaar ondersteunt u ons werk en bent u als Vriend op een speciale manier verbonden aan het **Indisch Herinneringscentrum**.

Vrienden hebben bovendien bij ons een streepje voor. U ontvangt als welkomstgeschenk het fotoboek 'Het Verhaal van Indië', een sfeerimpressie van de nationale overzichtstentoonstelling

'Het Verhaal van Indië' over de Nederlandse aanwezigheid in Indië, tijdens de Tweede Wereldoorlog en de periode daarna. Tevens het jeugdboek 'Nooit meer thuis', is een gevoelige jeugdroman over afscheid nemen van je moederland en aarden in een nieuw land van Martine Letterie. Verder ontvangt u ook eens per jaar een **speciale uitnodiging** alleen voor Vrienden.

Vriend worden kunt u [HIER](#).

Wordt vriend van Stichting Moluks Historisch Museum

Vindt u het belangrijk dat het Molukse culturele erfgoed toegankelijk is en bewaard blijft voor volgende generaties?

Word dan Vriend van Stichting Moluks Historisch Museum.

Met uw contributie maakt u het mogelijk dat Museum Sophiahof haar collecties beheert en presenteert, activiteiten en herdenkingen organiseert en ervoor zorg draagt dat de Molukse geschiedenis en cultuur zichtbaar zijn in de Nederlandse samenleving.

De [Vriendenwerkgroep](#) van de Stichting MHM is daarom deze Vriendencampagne gestart.

Voor 25 euro bent u Vriend voor een heel jaar. Kiest u ervoor om meer te doneren, dan is dat natuurlijk welkom!

Om kosten te besparen werkt de Stichting MHM niet met een acceptgiro of met automatische incasso.

U dient de jaarlijkse contributie zelf over te maken.

Het lidmaatschap geldt voor 1 kalenderjaar. U betaalt uw contributie bij aanvang en vervolgens per 1 januari van elk jaar.

Met uw Vriendenlidmaatschap verzekert u zich van:

- Uitnodigingen voor Vriendenbijeenkomsten
- Vooraankondigingen van veel overige bijeenkomsten, georganiseerd door Stichting MHM
- De digitale Nieuwsbrieven

- Mogelijkheid om deel te nemen aan verrassingsacties (zoals het verloten van boeken)

Wilt u Stichting MHM ook in natura steunen als sponsor door bijvoorbeeld een zaal of faciliteiten ter beschikking te stellen voor onze evenementen of voor producten?

Mail via info@museum-maluku.nl
Wij gaan graag met u in gesprek om te kijken wat we voor elkaar kunnen betekenen. Meer weten over doneren en de fiscale aftrekbaarheid?

Alle informatie vindt u [hier](#).
Vriend worden kunt u [hier](#).

Museum Sophiahof
Sophialaan 10
2514 JR Den Haag
Tel: 070-2002500

Stichting Pelita en OCO Almere zoeken vrijwilligers

Stichting Pelita en OCO Almere zijn op zoek naar vrijwillige cliëntondersteuners met hart voor Almere en gevoel voor de Indische geschiedenis en cultuur.

Stichting Pelita biedt ondersteuning aan ouderen met een achtergrond in voormalig Nederlands-Indië. Dit doen wij met vrijwilligers voor onder andere: Indische Eettafels, Koffietafels, Maatjesproject Gotong Royong en Pelita Cliëntondersteuning.

OCO Almere biedt onafhankelijke cliëntondersteuning voor voorna-

melijk oudere Almeerders die zorg of hulp nodig hebben. Zij werken met ervaringsdeskundige vrijwilligers, omdat die weten waar de hulpvrager het over heeft.

Samen zijn beide organisaties op zoek naar vrijwilligers, die vanuit kennis en ervaring Almeerders met roots in Nederlands-Indië willen bijstaan in een zoektocht naar passende hulp en ondersteuning bij (psychische) gezondheidszorg, wonen, uitkeringen, sociale contacten, enz.

Beide organisaties bieden een aangepaste opleiding in cliëntondersteuning en in cultuursensitief/contextgebonden benaderen van mensen uit de doelgroep. Tijdens alle verdere fases betreffende hun vrijwilligerswerk krijgen de vrijwilligers goede begeleiding zoals dat hoort bij het goede gevoel van het werken met hart voor de doelgroep.

Bent u enthousiast geworden? Kijkt u dan voor alle verdere informatie op:

<https://pelita.nl/projecten/clientondersteuning.html>. of op

<http://www.ocoalmere.nl>. of neem contact op met Nynke van Zwol,

regiecoördinator Pelita Amsterdam n.vanzwol@pelita.nl, Telefoon: 06-47839666, of met Marijs van Hoek

m.vanhoek@ocoalmere.nl, Tel: 06-40566049.

Verras uw familielid, vriend(in), kennis, collega met een GRATIS ABONNEMENT OP NICC MAGAZINE
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Petitie nr. 307 aangeboden aan de Ambassadeur van Japan

Zijne Excellentie Shinzo ABE
Eerste Minister van Japan

(Nederlandse vertaling)

Den Haag, 9 juni 2020

Petitie: 307

Onderwerp: Waarom zetten we onze dialoog voort?

Excellentie,

De lockdown gedurende de Corona Pandemie gaf ons de tijd om na te denken en te overwegen waarom we een dialoog hebben. De beperkingen worden langzaam vrijgegeven en we zijn van plan om de dialoog met uw Ambassadeur in Den Haag voort te zetten, zodra het is toegestaan om hem persoonlijk te ontmoeten. De belangrijke petitie 305 "Na de Corona Epidemie" en 306 "De oorlog zit nog in ons" zullen dan worden besproken. Maar ook, in samenhang met onze dialoog, hoe de Corona Pandemie de toekomstige verstandhouding beïnvloedt bij het overwegen van het verleden.

Eerste Minister,

De historische feiten zijn dat individuele Nederlanders uit Nederlandsch Oost Indië, bezet door het Japanse leger gedurende 1942-1945, het slachtoffer zijn geweest van onrechtmatige handelingen door leden van de Japanse krijgsmacht. Japan was ten tijde van de Tweede Wereldoorlog partij bij de Haagse Conventie (IV) van 1907. Hierdoor was Japan verplicht de wetten en gewoonten van oorlog te respecteren en de bijgevoegde verordeningen, waaronder artikel 3 te respecteren. Japan heeft de Conventie (IV) op 13 december 1917 geratificeerd en is sindsdien dus aan de Conventie (IV) en aan artikel 3 gebonden. De 1907 Haagse Conventie (IV) is een bepaling van het conventionele Humanitair Internationaal Recht. Het dient te goeder trouw te worden geïnterpreteerd in overeenstemming met de gewoonte om te voorzien in de rechtstreekse betaling aan individuele personen, slachtoffers van handelingen die in strijd zijn met de verordening van artikel 3.

Eerste Minister,

De Stichting Japanse Ereschulden werd op 4 april 1990 in Den Haag opgericht met als doel de belangen te verdedigen van ex-krijgsgevangenen, burgers en overlevende familie leden, die werden gevangengehouden of geïnterneerd door besluiten van de bezettende Japanse regering en hun militairen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ze probeert ook duidelijk te maken dat dergelijke handelingen schending van het Internationaal Humanitair Recht inhielden, in strijd met de Haagsche Conventie (IV) van 1907 (het landoorlogreglement), en het verdrag van Geneve van 1929 inzake behandeling van krijgsgevangenen. Het dwingt de Japanse regering om de schendingen te erkennen en financiële compensatie te betalen aan individuele slachtoffers.

Eerste Minister,

Het Yoshida-Stikker-protocol van 1951 ziet af van de individuele rechten van ex-krijgsgevangenen en burger-gevangenen om schadeloosstelling te kunnen verkrijgen. Het San Francisco Vredesverdrag loste diplomatiek, ten koste van de individuele slachtoffers, Japans verplichtingen uit hoofde van de Haagsche Conventie (IV) op. De Stichting Japanse Ereschulden probeerde dit beschamende, politiek afgedwongen resultaat op te lossen door intensief te lobbyen om een wetgevende oplossing te vinden door middel van een wet die slachtoffers schadeloos zou stellen. De Japanse regering, in 1993 reeds een economische wereldmacht, was financieel in staat om de individuele slachtoffers te compenseren, maar wilde de kwestie van de schadevergoeding niet eervol op lossen. De Stichting had geen alternatief dan om toevlucht tot een rechtsprocedure te nemen. In de rechtsprocedure probeerden donateurs van de Stichting Japanse Ereschulden vast te stellen dat het Japanse leger de Nederlandse ex-krijgsgevangenen en burger-gevangenen (binnen en buiten de concentratiekampen)

onderworpen werden aan een wrede en onmenselijke behandeling in strijd met het Internationale Humanitaire Recht. Maar ook om een oprechte publieke verontschuldiging van de Japanse regering te verkrijgen en de erkenning dat de Nederlandse individuele slachtoffers het recht hebben om schadevergoeding te eisen voor de wrede en onmenselijke behandeling door het Japanse leger in strijd met het Internationaal Humanitair Recht.

Eerste Minister,

Bij de voortzetting van onze dialoog willen we benadrukken dat ondanks de meer dan 300 petitie's we nog steeds van mening zijn dat 75 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog Japan en de Stichting Japanse Ereschulden in staat moeten zijn om de kwestie van de mishandeling door het Japanse leger tijdens de Tweede Wereldoorlog op een eervolle en respectvolle manier op te lossen door rekening te houden met de historische feiten en de Japanse wens het wet en orde begrip van de Haagsche Conventie(IV) te respecteren. De Corona Pandemie heeft veel veranderd. Door de gewijzigde omstandigheden moet het mogelijk zijn, net als bij het Asian Women's Fund, dat de kwijtgescholden vorderingen gecompenseerd kunnen worden.

Zoals altijd kijken wij uit naar de discussie met de Japanse Ambassadeur in den Haag, maar ook kijken wij uit naar een spoedig formeel antwoord van u als Eerste Minister van Japan ter herdenking van het einde van de Tweede Wereldoorlog, 75 jaar geleden.

Namens de Stichting Japanse Ereschulden,
J.F. van Wagtenonk
voorzitter

(Original English version: Petition # 307: Giri "[Why do we continue our dialogue?](#)".)

Wilt u blijk geven van uw waardering voor NICC Magazine en het vele werk dat wij hiervoor maandelijks verrichten? Maakt u dan een vrijwillige donatie over op ons bankrekeningnummer **NL39 RABO 0129 2168 36**, t.n.v. NICC te Den Haag. Dank u wel.

Boekbespreking, e-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

Een strijdbaar bestaan. Mieke Bouman en de Indonesische strafprocessen – Ernestine Hoegen. Deze biografie beschrijft het leven, werk en huwelijk van Mieke Bouman-van den Berg (1907-1966) die bekendheid verwierf dankzij haar rol als verdedigster van de Nederlanders Jungschläger en Schmidt in de jaren 1955-1956 in Indonesië. Bouman bracht de oorlog door in kamp Lampersari bij Semarang, haar man Herman Bouman werd tewerk gesteld in de loodmijnen van Kamioka, in Japan. De eerste drie hoofdstukken van het boek gaan uitvoerig in op hun beider kamptijd. En ook het interbellum

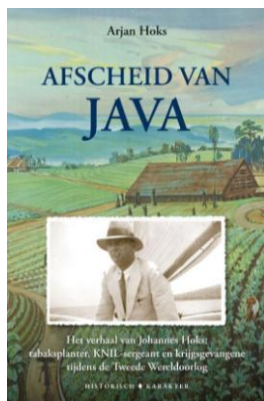

studentenleven in Groningen (Mieke) en Leiden (Herman) worden beschreven. Maar de kern van het boek gaat over de beruchte strafprocessen tegen Leon Jungschläger en Henry Schmidt. Waar gingen die strafprocessen

over? Waarom dook de naam van Raymond Westerling zo vaak op in de rechtszaal? Hoe raakte Mieke Bouman - een classica - in die zaken verzeild? En welke prijs zou zij uiteindelijk zelf betalen voor haar roem? ISBN 9789000365708. Prijs: € 24,99.

Afscheid van Java – Arjan Hoks. Dit is het verhaal van Arjan Hoks' grootvader Johannes Hoks, die tabaksplanter was op Java. Hij liet een manuscript na waarin hij zijn leven beschreef. Aan de hand van dit manuscript en eigen research reconstrueert Hoks het leven van zijn grootvader. Het comfortabele leven van de Neder-

landse tabaksplanter Johannes Hoks op Java wordt ruw verstoord wanneer hij in 1942 moet opkomen in het KNIL vanwege de dreiging van een Japanse inval. Met een stel andere planters uit Djember en omgeving is hij ingedeeld bij een eenheid landstormers, die de stellingen aan de oostkust van Java moet bewaken. Als speelbal in een groot internationaal conflict wordt hij steeds verder meegezogen in de idioterie, de dagelijkse verwickelingen en verschrikkingen van een oorlog: eerst als militair van het KNIL, na

de Nederlandse capitulatie als krijgsgevangene van de Japanners, en vervolgens als dwangarbeider bij de aanleg van de Birma-spoorlijn. Onder invloed van de miserabele omstandigheden, de noodzaak tot overleven en het wegvallen van zekerheden, verandert ook zijn kijk op het leven. Afkeer van oorlog, mishandeling en politiek opportunisme heeft hem aangezet tot het opschrijven van zijn belevenissen. Maar hij geeft ook een verrassende inkijk in het koloniale leven in Nederlands-Indië voor de oorlog en in de alledaagse beslommingen en humor tijdens het krijgsgevangenschap in het Japanse leger. Zijn levenslot valt samen met de neergang van Nederlands-Indië. Met het einde van een koloniale tijd, dat voor velen vanzelfsprekend was. ISBN 9789045218649. Prijs: € 21,99

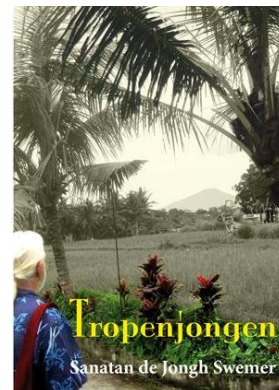
Kapitein Raymond Westerling en de Zuid-Celebes Affaire – Bauke Geersing. Kapitein

Raymond Westerling, die als commandant van het Depot Speciale Troepen in 1946/47 tijdens de dekolonisatie van Nederlands-Indië (1945-1950) een cruciale rol speelde op Zuid-Celebes wordt door historici, politici en journalisten al tientallen jaren bestempeld als een van de grootste oorlogsmisdadigers uit de naoorlogse Nederlandse geschiedenis. In dit opzienbarende boek schetst Bauke Geersing aan de hand van vele oorspronkelijke en niet eerder gebruikte primaire bronnen, officiële door de regering opgedragen onderzoeken en andere historische documenten een geheel ander beeld van het optreden van deze militaire commandant. De auteur baseert zich bovendien op uitgewerkte juridische en militaire aspecten en analyses daarvan. Geersing hanteert een onderzoeksmodel met als uitgangspunt 'contextuele' geschiedschrijving. Op grond hiervan meent hij dat er met betrekking tot deze periode op Zuid-Celebes sprake is van een mythe rond het optreden van Westerling en verdraaiing van de geschiedenis. Luitenant Generaal bd (voormalig bevelvoerder NAVO

landstrijdkrachten in Centraal Europa): "Geersing koos voor een *behoorlijk omstreden figuur als Westerling, hetgeen ik gedurfd mag noemen. Het is de moeite waard om dit boek te lezen, waarbij ik hoop dat vele historici gebruik gaan maken van zijn bijzondere onderzoeksmodel*". ISBN 9789463387651. Prijs: € 29,95.

Tropenjongen – Sanatan de Jongh Swemer. Odin was twee jaar toen het tropische eiland waar hij woonde in voormalig Nederlands-Indië werd overspoeld door het Japanse leger. Zijn vader, KNIL officier, werd krijgsgevangen gemaakt en afgevoerd. Met zijn moeder en jongere broertje overleefde hij vier interneringskampen en twee bombardementen. Het complete gezin repatrieerde naar Holland, maar ging terug naar Indië tijdens de Bersiap

totdat het land Indonesië werd. Uiteindelijk weer terug in Nederland had Odin grote moeite om zich aan te passen en rebelleerde tegen alles, zoekend naar een vrijer leven. Tenslotte werd hij stuurman op schepen die naar het verre oosten voeren en was hij zodoende weer terug in zijn geliefde tropen. Een boeiende autobiografische roman van een rasverteller. ISBN 9789492079367 Prijs: € 19,95.

De Bijbel van de Indonesische Keuken – Maureen Tan. Van saté kambing tot gado-gado en van soto ayam tot rendang. In de Bijbel van de Indonesische keuken neemt Maureen je mee naar alle uithoeken van de Indonesische archipel. En dat is eigenlijk nog nooit eerder gepresteerd. Het kookboek is onderverdeeld in de Eilanden. Een smakelijke reis langs de bijzondere eilandkeukens van Sumatra, Kalimantan, West-Java, Midden-Java, Oost-Java, Bali, Lombok, Soenda-eilanden. Sulawesi, en Papoea. Met achterin een register op type gerecht. Zo

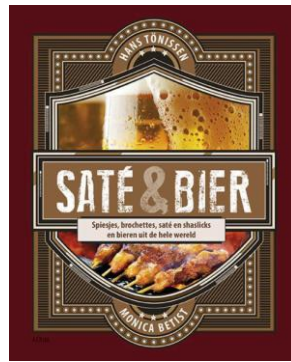
kon Maureen ook het eiland van haar oma opzoeken en er de favoriete gerechten uitzoeken. Helder geschreven met duidelijke basistechnieken en mooie foto's. Goede maakbare recepten met ingrediëntenlijsten, die ook voor de niet zo gevorderde thuishok te volgen zijn. Met dit boek wordt de Indonesische keuken voor iedereen toegankelijk gemaakt. Met haar kookschool: "Anak Bungsu", wat 'tweede kind' betekent, leert zij iedereen authentiek Indone-sisch koken. Zo eert ze niet alleen de originele recepten, maar ook de (vaak handgeschreven) recep-ten die haar moeder haar naliet op

ontelbare losse velletjes en in schriftjes. *ISBN 9789048853816. Prijs: € 31,99.*

Saté en bier – Monica Betist & Hans Tönissen. Spiesjes, satés, brochettes, shaslicks en bieren uit de gehele wereld. Saté en bier zijn uitstekende compagnons op een zomerse barbecue. Maar ook bijvoorbeeld bij een uitgebreide rijsttafel. Dit fraai geïllustreerde boek van maar liefst 440 pagina's is reeds in 2016 uitgebracht en ook in deze rubriek beschreven, maar omdat we vanwege de corona-crisis de vakantie veelal in eigen land zullen vieren, leek het de redactie een goed idee om het opnieuw onder de aandacht te brengen. Het boek staat vol met recepten uit de gehele wereld rondom het populaire 'stukje vlees op een stokje'. Uit Indonesië, waar de saté oorspronkelijk vandaan komt en waar de Indische roots van Monica Betist liggen, maar ook uit Suriname, Zuid-Afrika, de

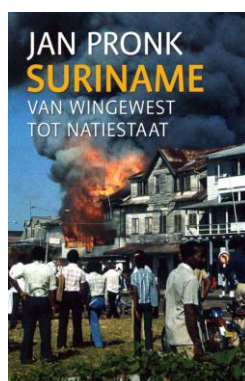
Antillen, Italië, de landen van de Balkan, Spanje, Japan en no veel meer. En natuurlijk niet alleen het

stukje vlees, maar ook vis en groenten/fruit aan het stokje. En wat te denken van heerlijke mos-selen of coquilles-in-seranoham, grote garnalen met knoflookteen-tjes (die dan boven de houtskool lekker liggen te poffen). Of wat te denken van gepaneerde padde-stoelen. Kortom, bijna oneindig veel varianten met recepten en voor elke soort zijn passende biertje, uitgezocht door biersom-melier Hans Tönissen. Wat wil je nog meer? Dus gelijk kopen dese. *ISBN 9789402601060. Prijs: € 21,99.*

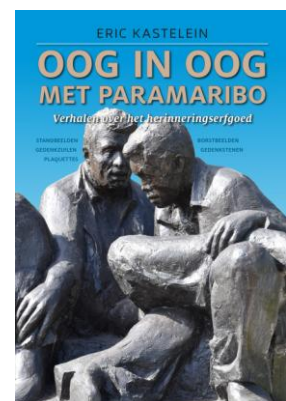
Suriname - Van wingewest tot natiestaat – Jan Pronk.

Suriname was bijna driehonderd jaar een kolonie van Nederland. De grenzen, de bevolkingssamen-stelling en de economie werden door Nederland bepaald. De gevolgen daarvan deden zich gelden tot na de onafhankelijkheid in 1975. Nederland kon en mocht zich niet onttrekken aan haar verantwoordelijkheid. In dit boek schetst Jan Pronk de manier

waarop met die verantwoordelijk-heid is omgegaan, de dilemma's waarvoor politici stonden, de beslissingen die genomen werden, de fouten die gemaakt zijn en zijn eigen rol hierin. Suriname heeft zich ontwikkeld tot een autonome staat, die op eigen kracht met vallen en opstaan een natie is geworden. De historie is echter niet uit te wissen en heeft consequenties voor het heden. En Nederland draagt, aldus Jan Pronk, nog steeds medeverant-woordelijkheid voor de toekomst van het land en haar bevolking. *Bestellen: <https://impublishers.nl>. ISBN: 9789460225161. Prijs: € 29,50*

Oog in oog met Paramaribo - Eric Kastelein De (vaak ver-geeten) geschiedenissen achter de meer dan honderd standbeelden, borstbeelden, gedenksteden en meer van Paramaribo worden verteld vanuit de tijd waarin ze speelden en kleuren de stad met

fascinerende verhalen. Nu voor het eerst allemaal beschreven in één standaardwerk. De ruim hon-derd cultuurhistorische gedenk-tekens kleuren Paramaribo met rijke fascinerende verhalen. Ieder standbeeld, ieder borstbeeld, ieder plaquette in dit standaardwerk heeft zijn eigen geschiedenis. Wat maakt de man of vrouw zo bijzonder voor Paramaribo, voor Suriname? Waarom is een ge-beurtenis zo belangrijk voor de stad, het land? Alle verhalen worden verteld vanuit het pers-pectief van de tijd waarin ze

speelden. De grote stadsbrand van 1832 en de gruwelijke executie van de 'daders' Kodjo, Mentor en Present, de stichting van buitensociëteit 'Het Park' (1878) door Lodewijk Stumpf, de dood van Johan Eilerts de Haan in 1910, de verbanning van Anton de Kom uit Suriname, het leven en de tragische dood in 1945 van professor Flu, de door politiekogels omgekomen vakbondsman Abaisa. De auteur is erin geslaagd veel verloren verhalen over het cultureel erfgoed te achterhalen. Het zinderende conflict in 1890 tussen predikant Steijnis en de antisemitische gouverneur De Savornin Lohman, de verrassende vondst in het Koninklijk Huisarchief van ruim zestig brieven die een verbijsterend beeld schetsen van de problemen en ruzies rond het in 1923 onthulde standbeeld van Koningin Wilhelmina. Kastelein reconstrueert met oog voor detail in een vlotte en toegankelijke stijl de vaak meeslepende gebeurtenissen. Een beschrijving van Paramaribo, zoals nog nooit gezien. *Bestellen bij: <https://Impublishers.nl>. ISBN: 9789460225031. Prijs: € 24,50.*

Nog ver van een waarachtige democratie - Gerold R. Sewcharan & Iwan Brave. De jonge 45-jarige Republiek Suriname is 'nog ver weg van een waarachtige democratie'. Tot deze conclusie komt de jurist mr. Gerold R. Sewcharan. Zeker in de

afgelopen tien jaar zijn er veel 'constitutionele aanvallen' op de democratie en rechtsstaat gepleegd tijdens de NDP-regering van Desi Bouterse, de militaire dictator in de jaren tachtig. Sewcharan was als advocaat betrokken bij het strafproces over de Decembermoorden van 1982. Dat dit strafproces twaalf jaar duurde was vooral te wijten aan de vele pogingen van de NDP-regering (lees: Desi Bouterse als president en hoofdverdachte) om

het te dwarsbomen en ongrondwettelijk te beëindigen. Volgens Sewcharans beschouwingen is Suriname een 'schijndemocratie'. Dit is echter niet volledig te wijten aan de militaire dictatuur en de NDP-regeerstijl. Ook de traditionele etnische politiekvoering en de koloniale erfenis van het rechtspraakstelsel liggen hieraan ten grondslag. Vooral hier legt Sewcharande vinger op de zere plek. De in dit boek gebundelde artikelen zijn geschreven vanuit zijn visie op en bezorgdheid over de staatsrechtelijke toestand en vanuit de behoefte invloed te hebben op de politiekvoering van Suriname. *Ook te bestellen bij: <https://Impublishers.nl>. ISBN: 9789460220005. Prijs: € 15,00.*

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel, tenzij anders vermeld

 VAN STOCKUM
INTERNET BOEKHANDEL
www.vanstockum.nl

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië

Neem eens een kijkje in de **uitgebreide boekenwinkel** van Historiek.net:

<https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html>

Uitgebreide boekbespreking

Door: Eddy Korwa

De Verstekeling – van Sorong naar Rotterdam – Eddy Korwa

Mijn naam is Eddy Korwa en ik ben een Papua. In 1964 heb ik om reden mijn land verlaten. Dat was een hele reis, die ik zonder de hulp van mijn grote vriend Leo niet zou hebben gered. Op aandringen van mijn zoon Jofrey, heb ik besloten om mijn verhaal met u te delen in een boek. Het schrijven ervan is

nu bijna voltooid. Echter, dan moet het nog wel geredigeerd en gedrukt worden. Daar heb ik uw steun bij nodig. Mag ik op u rekenen?

[Wordt u sponsor van mijn boek?](#)
Neemt u alvast een kijkje in mijn boek, op mijn website. Daar vindt tevens mijn bankgegevens:
<http://verstekeling.webnode.nl/>

***Een stukje uit hoofdstuk 1:
Toen alles nog goed was***

Na de dorpschool moest ik samen met twee vrienden een toets maken in Biak om naar de Algemeen Lagere School te mogen in Sorido. We werden alle drie toegelaten. Die school werd in die tijd net opgezet. De oprichter was

meneer Berend Soer, een ex-marineman uit de Achterhoek. Leerlingen kwamen van over heel Biak vandaan en ik hoorde tot de allereerste leerlingen van die school. Als je op dezelfde dag jarig was als iemand van het Nederlandse Koningshuis, dan kreeg je elk jaar cadeautjes opgestuurd van de Oranjevereniging in Nederland. Ik was op dezelfde dag jarig als Prinses Irene en ik kreeg ieder jaar oranje cadeautjes zoals pennen, schriften vlaggetjes, snoep.... alles oranje.

In de derde klas kregen we van meneer Soer ansichtkaarten van jongens en meisjes in Nederland. Hun namen stonden erop, zodat je met ze kon corresponderen. Ik deed graag mee en ik kreeg de kaart van ene Leo Franciscus Flake uit Enschede. Dat werd mijn correspondentievriend.

MS Schelde Lloyd

We waren nog kinderen, dus wat we schreven waren toen vooral jongensverhalen. Leo schreef over de winter in Nederland en over de sneeuw daar. Dan schreef ik terug: "Bij ons kun je het hele jaar zwemmen. Maar wij hebben ook sneeuw, eeuwige sneeuw op de toppen van de bergen in het binnenland." We schreven ook over onze dromen voor later. Ik weet nog dat ik hem een keer schreef: "Als ik ooit in Nederland kom, dan kom ik je opzoeken."

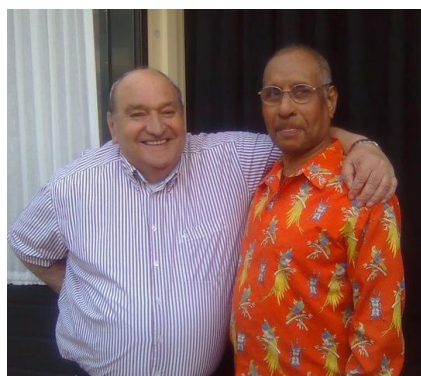
Toen ik een aantal jaar later voor mijn opleiding naar Hollandia vertrok, is onze correspondentie gestopt. Ik begon aan mijn toekomst, mijn kinderverhalen, liet ik achter, samen met mijn kindertijd.

Eind 1959 begon het Gouvernement van Nederlands Nieuw Guinea aan de voorbereidingen voor een onafhankelijke staat West Papua. Overal werden er plakaten opgehangen met de oproep aan jongeren om zich te melden voor een opleiding. Ook via Radio R.O.N.G. (Radio Omroep Nieuw Guinea) werden jongens en meisjes opgeroepen en op alle lagere en middelbare scholen werden leerlingen voorgelicht over deze onderwijscampagne, zodat we ons konden inzetten voor de toekomst van ons vrije land.

*Lieve papa en mama,
Ik ben naar Nederland gevlucht. Als de Heer mij en mijn gezondheid beschermt, dan hoop ik op een dag terug te komen om jullie weer te zien. Zo niet, dan zijn jullie op de hoogte van waar ik ben.
Lieve groet, God zegene jullie, Adek.*

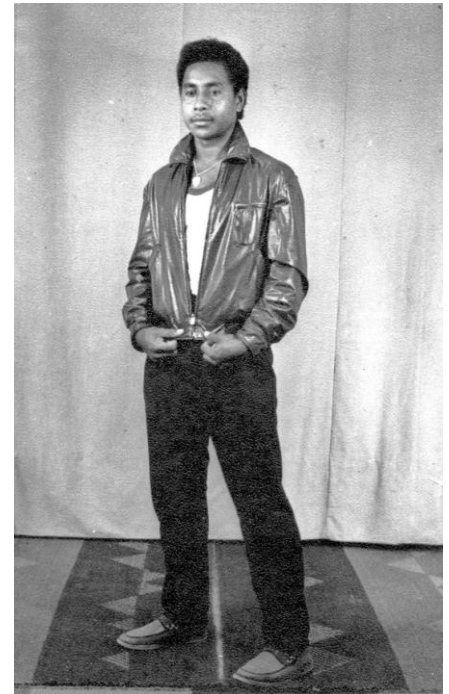
Een stukje uit hoofdstuk 3: Ik woon en werk inmiddels in de haven van Sorong

Op 19 april 1964 meldde de uitkijkpost aan de havenmeester dat er een buitenlands schip voor de haven van Sorong lag. Met de havenmeester en de loods moest ik de MS Schelde Lloyd tegemoet varen. Het schip lag buitengaats te wachten op de loods. Terwijl we met het loodsbootje op dat grote schip afgingen, voelde ik van binnen de bevestiging dat dit schip mijn laatste kans zou zijn om te vertrekken.

Leo en Eddy in Enschede, 2013

Toen dat schip aan de kade lag, werd ik bij de havenmeester geroepen. Hij gaf me de bemanningslijst van de MS Schelde Lloyd, die moest ik naar zijn kantoor brengen. Zelf moest hij nog een en ander bespreken met de kapitein. Op weg naar dat kantoor, zei een stemmetje in mijn hoofd dat ik even in die bemanningslijst moest neuzen. Al lopende las ik al die Hollandse namen.

Eddy Korwa in 1964

Tot mijn verbazing zag ik op die lijst de naam Leo Franciscus Flake staan. Meteen schoot het door mijn hoofd, dat is dezelfde naam als mijn correspondentie-vriend van de lagere school! Daar had ik al drie jaar geen contact meer mee. Zou dit diezelfde Leo zijn?

Aan boord van de MS Schelde Lloyd ging ik naar de kantine waar de mannen bij elkaar zaten om te drinken en muziek te maken. Bij de kantinedeur kwam bootsman Eigenraam naar me toe: "Wat kom je doen?" Ik vroeg hem of ze iemand aan boord hadden die Leo Flake heet. Hij antwoordde: "Jazeker, dat is een van de bemanningsleden en hij is hier." Toen ik vroeg of ik hem mocht

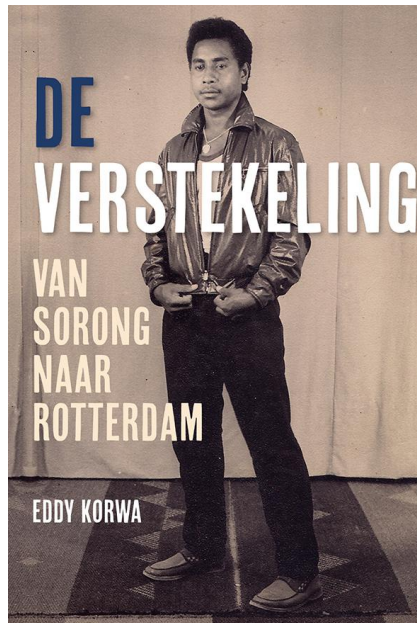
spreken, riep de bootsman naar de mannen in de kantine: "He Leo, ik heb hier een Papua-jongen voor jou, hij wil je spreken."

Leo, de dekjongen, was vriendelijk en onbevagen. Hij praatte volop en nog voordat ik hem kon zeggen waarvoor ik kwam, vertelde hij mij dat hij tot drie jaar terug had gecorrespondeerd met een Papua-jongen in Biak. Ik wist niet wat ik hoorde. Leo voegde er aan toe dat hij hoopte op deze laatste tocht die jongen uit Biak te kunnen vinden. Ik was nog altijd stil van spanning, maar Leo praatte gewoon door. Toen stond hij op en pakte een fotoalbum van zijn kastje. Hij haalde er een foto uit en liet mij zijn correspondentievriend zien.

Ik kon bijna geen adem meer halen, want ik had mijn eigen foto in mijn hand! Maar ik zei hem niet meteen dat ik het was, de spanning was gewoon te groot. In plaats daarvan zei ik dat ik ook een foto had van mijn corres-

pondentievriend, een Nederlandse jongen. Leo wilde die foto graag zien.

Toen ik de foto uit mijn zak haalde riep Leo verrast: "Wauw, dat is mijn pasfoto! Ben jij die Korwa?!" Hij sloeg zijn armen om me heen in een stevige omhelzing terwijl hij me vroeg: "Wat wil je, wat ben je

van plan?" Ik zei: "Ik wil van hier weg, ik wil vluchten". "Okee", reageerde Leo meteen: "Okee,

ik ga ervoor zorgen dat je in Nederland komt."

Dit is het begin van een spannend verhaal over een bootreis van vier lange maanden, van Sorong naar Rotterdam.

De lezers van NICC Magazine kunnen de uitgave van mijn boek sponsoren, door in te tekenen op de kennismakingsprijs. Bij het verschijnen, begin augustus, krijgt u mijn boek onverwijld toegezonden zonder extra kosten.

Voorverkoop: € 17,50 (tot 31 juli 2020). Daarna de normale prijs: € 21,00. Hier nogmaals mijn website door welke u kunt intekenen op mijn boek. Dank u wel.

<http://verstekeling.webnode.nl/>

Recept van de maand

Dit is een van mijn favoriete recepten en jammer genoeg kom je eigenlijk niet zo vaak tegen. Grote garnalen in een pittige saus. Een heerlijk bijgerecht bij uw rijsttafel. Maar wat dacht u van een broodje udang rica rica? Gewoon als variant op het bekende broodje hete kip..... Probeer het eens.

Ingrediënten:

500 gram grote garnalen (schoongemaakt), sap van 1 sinaasappel, 1/2 tl. zout, 3 el. olie om in te bakken.

Voor de boemboe:

1 grote rode ui, 4 lente-uitjes in schuine ringetjes, 4 teentjes

knoflook, 8 rode pepers (of 4 el. sambal oelek), 2 vleestomaten, 1 tl. djahé, stukje sereh van ca. 5 cm. (gekneusd), 1 tl. zout, 1/2 tl. suiker, 1 dl. water, 4 takjes blad-selderie (alleen de blaadjes gebruiken), 4 takjes basilicum (alleen de blaadjes gebruiken), 1 prei (in dunne plakjes gesneden).

Udang Rica Rica

Bereiding:

Marineer de garnalen in het sinaasappelsap met zout gedurende ca. 20 minuten. Snijd de tomaten in stukjes en doe dit in een kommetje (zonder het vocht). De rode pepers in dunne ringetjes en de lente-uitjes in-clusief het groen in schuine ringen. Snipper de rode ui. Bak nu alle ingrediënten voor de boemboe in een wok tot het gaat geuren (dus niet teveel doorbakken). Voeg dan de garnalen toe en warm even door. Pas dan de blaadjes selderie en basilicum erbij doen. Ca. 2 minuten heel zacht doorsudderden en opdienen met witte rijst en bijvoorbeeld komkommer.

Selamat makan.

Column

Schrijven van romans, essays en columns.

Door: Jan Tomasowa

In 2009 ondernamen mijn vriend Minggus en ik een 2 maanden durende pelgrimsvoettocht van Frankrijk naar het Spaanse bedevaartsoord Santiago de Compostela. Na mijn camino besloot ik op 66-jarige leeftijd me te wijden aan het schrijven van verschillende genres van boeken. In het afgelopen 11 jaar zijn 7 romans en een essay gepubliceerd.

Jarenlang noem ik mijzelf een verhalenverteller, maar mag ik vanwege de hoeveelheid aan woorden die ik de afgelopen jaren heb geproduceerd nu mijzelf een schrijver noemen? Wanneer mag iemand zich eigenlijk schrijver noemen?

20 jaar geleden werd het boek "Onder de sneeuw een Indisch graf" van Frans Lopulalan in de Nederlandse letterenwereld met veel roem overladen vanwege het hoog literaire gehalte. Bijna 10 jaar later kreeg "Dakloze herinneringen" dezelfde lof toe gezwaaid. Maar niet binnen de Molukse gemeenschap. De rauwe toon waarmee Frans het Molukse leven in Nederland liet zien en de wijze waarop hij toen tegen Molukse heilige huisjes aanschoppte, viel niet overal in goede aarde. Zeker niet binnen de Molukse gemeenschap. Hij heeft wel de weg gebaad voor veel andere Molukkers die na hem begonnen te schrijven over autobiografische ervaringen.

Eigenlijk maakt het mij niet uit hoe iemand anders mij noemt. Laat ik het zo zeggen, ik schrijf vanuit een innerlijke drang. In mijn boeken komen universele thema's aan de orde, zoals liefde, haat en vergiffenis, over oorlog, heldendom en vrede en over vriendschap en verraad. Ik wil in mijn columns en mijn essay mijn lezers uitdagen om na te

denken over maatschappelijke problemen.

Mijn zoektocht naar de zin van het leven tracht ik in mijn gedichten te verwoorden. Gestimuleerd door mijn vrouw en kinderen, trok ik mij in 2009 terug uit mijn 2 bedrijven, een opleidingsbureau in Amsterdam en een werkplaats in Lienden. Op het Indonesische eiland Bali sloot ik in guesthouse Kendi Mas mij vijf maanden bijna volledig af van de buiten wereld en werkte ik dag en nacht aan mijn realistische fictie roman 'Dewi', een roman over liefde en vergiffenis tot over de grenzen van de dood.

Terug in Nederland schreef ik 'Pelgrimstocht naar Santiago de Compostela' een autobiografische roadstory over mijn voettocht door Spanje als pelgrim. Daarna, tijdens mijn verblijf op Ambon in 2012 besloot ik historische fact-fiction romans te schrijven over 200 jaar geschiedenis van het Moluks geslacht Radja Da Costa Makakea Poeta. Vijf jaar heb ik bijna elke dag aan de trilogie gewerkt.

Het eerste boek "Pattimura" vertelt het verhaal over de opstand van Pattimura op de Molukken in 1817. In de tweede roman "De schreeuw van de

adelaar" schreef ik over Molukse guerrilla's die samen met Javaanse, Sumatraanse, Balinese en andere Indonesische vrijheidsstrijders tegen het Nederlands koloniaal bewind streden voor de Indonesische onafhankelijkheid. In het derde boek vertel ik over de Molukse KNIL-militairen en hun nakomelingen in Nederland. Uitgeverij Aspekt publiceerde in 2018 mijn essay "Molukse overpeinzingen" waarin ik Molukse heilige huisjes omver gooi. Dit jaar verschijnt mijn nieuwe fact-fiction roman De Nachtvogels. Het boek vertelt het verhaal van de Indische matroos Ronald die in Azië de strijd tegen het Japans leger wint maar in Nederland het gevecht met zichzelf verliest.

Maandelijks schrijf ik columns voor het Nederlands Indisch-Cultureel Centrum (NICC) en voor Marinjo. Het e-magazine van het NICC heeft bijna 10.000 abonnees.

Op verschillende wijzen probeer ik mensen te verleiden om mijn boeken te lezen. Met mijn promotieteam presenteer ik mijn romans en essay o.a. in bibliotheken, boekhandels, musea, theaters en culturele centra.

Samen met culturele performers zoals onder andere de beroemde percussionist Neppy Noya, Dolly Hitipeuw, Nendissa en Lengams en het theatergezelschap Duo MataHary bracht ik in juni en juli 2019 mijn romans en essay op theaterlijke wijze over het voetlicht in Theater Cultura Ede, het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem en in stichting Ana Upu te Lunteren. Met 3 andere docenten trainde ik de vaste medewerkers en vrijwilligers van de Molukse Barak van het Openlucht museum in Arnhem. Het museum en de trainers gebruikten mijn romans en essay als belangrijke informatiebronnen.

Samen met 12 andere schrijvers en dichters ben ik lid van de Nederlandse Stichting Schrijfgenooot Barneveld. Het genootschap wilde haar boek 'Nooit meer spertijd' over 75 jaar bevrijding van Nederland in april 2020 presenteren.

Vanwege de uitbraak van het coronavirus kon de presentatie niet plaatsvinden.

Mijn aandeel daarin is een verhaal over de Indonesische verzetsstrijder Rachmad Koesomobroto. Onder het motto "Eerst Nederland bevrijden en daarna Indonesië" streed hij voor de bevrijding van

Nederland. Na de bevrijding ging hij samen met zijn Nederlandse vrouw Nel Peppel terug naar Indonesië om tegen het Nederlands koloniaal bewind voor de onafhankelijkheid van Indonesië te strijden.

Ik probeer me te ontwikkelen tot een goed schrijver door van mijn critici te leren en door het werk van belangrijke schrijvers te bestuderen. Zoals bijvoorbeeld Pramoedya Ananta Toer, een van de belangrijkste Indonesische schrijvers, hij is voor mij een inspirerende auteur en een moreel kompas. Als vrijheidsstrijder vocht

hij voor de onafhankelijkheid van Indonesië.

De roman Perburuan (De vluchteling), schreef hij in een Nederlandse cel. Enkele van zijn romans heb ik in de Nederlandse vertaling gelezen. Om het werk van Toer nog beter te begrijpen ben ik begonnen met het lezen van zijn Indonesische tetralogie Bumi Manusia, Anak Semua Bangsa, Jejak Langkah, Rumah Kaca. En als het mij gegeven is om mijn derde camino naar Santiago de Compostella te ondernemen, zal een van deze boeken in mijn rugzak zitten.

Links4U Interessante, handige, leerzame LINKS voor iedereen

Indopedia, Indische Encyclopedie / Bibliotheek / Indisch erfoed / naslagwerk over voormalig Nederlands-Indië. <https://www.indopedia.nl/>

Doorlink-website naar veel Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen. <https://linkenindisch4ever.wordpress.com/>

Website over online **geschiedenis** van/voor Indische Nederlanders. <http://www.indischhistorisch.nl>

Organisaties die **archieven** bezitten over de **oorlog in Indië, de Bersiap en dekolonisatie**. <https://www.tweedewereldoorlog.nl/bronnen/archieven/indisch-erfoed>

Boten en passagierslijsten 1946 – 1964. <https://www.passagierslijsten1945-1964.nl/boten/index.html?fbclid=IwAR0Xl3D08q2w9zxR3V90-6IiIq5bCnctqZFNUChXSxkqG1OBwZPmK7xXeAq>

Meer dan **120 titels** over Nederlands-Indië in de **boekenwinkel van Historiek.net**. <https://geschiedeniswinkel.nl/nederlands-indie.html>

Veel informatie over **schoolspakketten** over voormalig Nederlands-Indië. www.gastdocenten.com

Een ware schat aan foto's in kleur op **Monochrome Specter** uit de Tweede Wereldoorlog in ZO-Azië. blog.livedoor.jp/irootoko_jr/

Het **Indisch Herinneringscentrum** Sophiahof, Den Haag www.indischherinneringscentrum.nl

Moluks Historisch Museum [M.H.M.] Sophiahof, Den Haag <http://www.museum-maluku.nl/>

Indisch/Moluks **Museum Sophiahof** in Den Haag. <https://www.museumsophiahof.nl/>

Website over de **ervaringen van Indo's** op Java, die na de onafhankelijkheid in Indonesië gebleven zijn www.indo-in-indonesie.com/

Museon in Den Haag met een bijzonder mooie en uitgebreide museale collectie over Nederlands-Indië. <https://www.museon.nl>

Culturele website voor **Chinese en Chinees-Indische** gemeenschap. <https://www.inisiatip.nl>

Wie (her)kent deze foto's? Website van het **Tropenmuseum**. <http://www.fotozoektfamilie.nl/>

Stichting die ijvert voor erkenning en betaling van **Japanse Ereschulden** door Japan aan WO II slachtoffers <http://www.japanese-ereschulden.nl/>

Stichting **Dialogo Nederland-Japan-Indonesië** (NJI) organiseert jaarlijks conferenties en andere activiteiten. <http://www.dialogonji.org>

Toonaangevend **Indisch maandblad** (glossy). <http://www.moesson.nl/>

Informatieve website over de beruchte **moord op Chinezen** in 1740 in Indië. <http://home.iae.nl/users/arcengel/NedIndie/chinezen.htm>

Landgoed Bronbeek (Kumpulan, **Museum Bronbeek** en meer) in Arnhem. www.bronbeek.nl

Veel informatie over **Batik** activiteiten van **Sabine Bolk**. Ook via facebook en YouTube. www.sabinebolk.nl

Zeeuws Veilinghuis gespecialiseerd in kunst en schilderijen van bekende Indische schilders. www.zeeuwsveilinghuis.nl

De Vries Antiek, items uit voormalig Nederlands-Indië, o.a. koloniale meubelen. **Specialist in Kunst en krissen.** <http://www.devriesantiek.nl> en <http://www.kris-keris.com>

Zeldzame boeken en andere artikelen o.a. over Nederlands-Indië en de VOC. Verkoop en veilingen: www.gertjanbestebreurtje.com

Online verkoop van bijzondere boeken over Indië en Indonesië: <https://www.doorweerdje.nl/c-4286777/ned-indie-en-indonesie/>

Stichting Indisch Erfgoed, mede-organisator **Themazondagen** op Bronbeek: www.indischerfgoed.nl

Non-profit **online museum** in de Verenigde Staten van Amerika, <http://www.eastindiesmuseum.com>

Website over **Nederlandse militairen** in Indië 1946-1949. <http://www.indiegangers.nl/>

Indisch Familie Archief <http://www.indischfamiliearchief.nl/>

Actuele items en achtergrondartikelen van de **Nederlandse Krijgsmacht.** <https://www.nederlandsekrijgsmacht.nl/index.php/nieuws/>

De **Jeugdwebsite** van de Oorlogsgraven Stichting (Ned.-Indië). <http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@pagenr=1>

Een digitaal **Indisch Museum**, <https://indischmuseum.wordpress.com>

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 augustus. www.indieherdenking.nl

Website **genealogisch onderzoek** http://www.stamboomforum.nl/subfora/127/2/21753/0/bronnen_voor_familieonderzoek_nederlands_indie

Info over boeken, artikelen, TV- en radiodocumentaires plus LINKS over de **Pakan-Baroe Spoorweg.** <http://pakanbaroe.my-free.website/>

Alle bandjes, foto's en verdere **info** over **Indorock.** <http://indorock.home.xs4a.nl>

Facebook pagina's over alles wat te maken heeft met Nederlands-Indië en het Indisch erfgoed. <https://www.facebook.com/pages/?category=top>

Vereniging van **Overlevenden en Nabestaanden van Slag in de Javazee 1942** (V.O.N.). Herdenkingsreizen <https://www.imexbo.nl/slag-javazee>

Stichting voor en door de **Molukse gemeenschap:** www.muhabbat.nl

Een van de betere **YouTube** kanalen over **Indonesisch koken:** Peters Keuken, met authentieke recepten. https://www.youtube.com/channel/UC9fmZUQ6yK7VtA6CpcsG0LQ/videos?disable_polymer=1

Links over **Indisch** en **Indonesisch** koken, recepten, cursussen, toko's, restaurants, afhaalmaaltijden, kookworkshops, etc. <http://indisch-eten.startpagina.nl>

Koorenhuis - Den Haag, allerlei cursussen en workshops op het gebied van muziek, dans, theater en kunst. <http://www.koorenhuis.nl>

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. <http://www.taman-indonesia.nl>

Pasar organisatoren & Evenementenbureaus

<http://www.istimewa-events.nl>

<https://www.pasarstellar.nl/>

www.taman-indonesia.nl/

www.pasarmalamrijswijk.nl

www.tongtongfair.nl

<https://www.facebook.com/maluku-night>

www.oscoproductions.nl

www.pasarsluiskil.nl

<http://www.zinzia.nl>

www.raffyzorg.nl

Gamelanhuis - Amsterdam. Lessen, workshops en alles over Javaanse en Balinese traditionele Gamelan-instrumenten. <http://www.gamelanhuis.nl/>

De Surinaams Javaanse Culturele **Stichting Manggar Megar** houdt zich bezig met Gamelanmuziek, traditionele Javaanse dans en het Wayang Kulit theater. <http://www.manggarmegar.nl>

Weblog "**Indische Jeugd-letteren**" Blog van Marjorie van Putten: <http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/>

Website **Indische Jeugdboeken**, compleet met een bestellink. <http://www.antiquariaat-anna.nl/boek/kameleonboeken>

Op zoek naar een **muziekoptreden** bij uw kumpulan? <http://www.kwekel-evenementen.nl/indische-artisten.htm>

Theatervoorstellingen - Een informatieve website met heel veel voorstellingen, overal en voor iedere leeftijd. <http://www.kindertheater.nl/>

Kunstbende, Landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar. <http://www.kunstbende.nl>

Een **Indische startpagina voor de jeugd:** <http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl>

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdsgroep. <http://www.kinderboekenpraatjes.nl>

Alles over **STIP Jeugdtheater**, over producties, impresariaat, enz. www.stipproducties.nl

Woonzorgcentrum voor Indische en Molukse ouderen 'Raffy'. <https://Raffyzorg.nl>

Van alles over **Papoea websites.** <https://Papua.startpagina.nl>

Nieuws en info over/uit **West Papua.** <http://www.tanahku.west-papua.nl>

Jeugdbieb, erg leuke en informatieve website. <http://www.jeuqdbieb.nl>

Trefpunt Azië - Informatieve website met wetenswaardigheden uit ZO-Azië. <https://www.trefpuntazie.com>

Indowebshop voor alles voor de keuken, huishoud, kunst, textiel, boeken, sieraden en nog veel meer. <http://www.indowebshop.nl/>

Online **Aziatische supermarkt**, webshop en 20 fysieke winkels. <http://www.orientalwebshop.nl/>

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 10 juli 2020

Zo langzamerhand beginnen veel dingen weer een beetje op gang te komen, zij het met de bekende beperkingen zoals mondkapjes, 1,5 meter maatregel, tijdvensters, verplichte reserveringen, enz. Heel voorzichtig gaan ook wij de draad weer oppakken en zullen wij vanaf volgende maand weer berichten plaatsen over tentoonstellingen, exposities en allerhande activiteiten.

Colofon

**Maandelijks Digitaal Magazine
Nederlands Indisch Cultureel Centrum**

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang

Redactie:

Han Dehne

Ron Kraft

Chinook de Deugd

Columnisten: Han Dehne, Jan Tomasowa

Correspondenten:

Silfraire Delhaye (Indisch Platform)

Jan van Wagendonk (Japanse Ereschulden)

Yvonne van Genugten (Museum Sophiahof)

Albert van Prehn (Muziek, column)

Armando Ello (Hoezo Indo)

Ivo Pabbruwe (New Zealand)

Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang

Technische realisatie & verzending:

Dennis van der Ham

<http://www.borcaden.nl/>

Verschijning: ca. de 15^e van elke maand

Sluitingsdatum kopij en advertenties:

de 10^e van elke maand

Advertentietarieven: op aanvraag

Abonnementen NICC Magazine: GRATIS

info@indisch-centrum-den Haag.nl

Postadres: Newtonstraat 660

2562 LA Den Haag - Netherlands

W: www.indisch-centrum-den Haag.nl

E: <http://indisch-centrum-den Haag.blogspot.com>

@: info@indisch-centrum-den Haag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 216 836

t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag

BIC: RABONL2U

Overnemen van (delen van de) inhoud is toegestaan, mits met bronvermelding.

© 2020 N.I.C.C. Den Haag

MUSEUM SOPHIAHOF
van Indië tot nu

MUSEUM SOPHIAHOF
van Indië tot nu

Sophialaan 10 - 2514 JR Den Haag - Tel: 070-2002500

**MUSEUM SOPHIAHOF IS GEOPEND:
dinsdag t/m zondag van 11.00 tot 17.00 uur**

Toegangsprijzen:
Volwassene: € 9,50.
Kind 0-4 jr.: gratis
Jeugd 5 t/m 18 jr.: € 6,50.
CJP/Veteranenpas/Ooievaarspas: € 6,50
Groepen (> 15 pers.): € 6,50 pp.

Herdenkingssymbool Melati

De Melati, de Indische jasmijn, is het herdenkingsymbool dat u onder andere kunt dragen op 15 augustus.

Prijs: per stuk : € 3,00; per 5 stuks: € 12,50; per 10 stuks: € 25,00

De prijzen zijn incl. administratie- en verzendkosten (Nederland)

Bestellen: <http://webshop.indieherdenking.nl/nl/>

 BORCADEN
BORCA ONLINE
Torenstraat 48a | 2513 BS Den Haag | Tel: 070-3642806

e-mail adressenlijst

	NAAM	e - MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-den Haag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag